

BEDRIJFSOPVOLGING EN BEROEPSKEUZE

IN

LAND- EN TUINBOUW

Bijlagen van rapport 326

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Streekonderzoek
's-Gravenhage, 1959

Publikatie toegestaan mits met duidelijke bronvermelding

INHOUD

	Blz.
TEN GELEIDE	4
BIJLAGEN:	
1. Kengetallen van de keuzegemeenten	5
2. Bedrijven in de periode 1950-1957	7
3. Geregistreerden naar beroepsgroepen	8
4. Beroepen van de B- en C-grondgebruikers	9
5. De bedrijfshoofden in groep C	10
6. De bedrijfshoofden in groep D	11
7. Leeftijdsopbouw van de bedrijfshoofden per gebied,	12
8. Leeftijdsopbouw van de bedrijfshoofden naar bedrijfsgrootte	13
9. Leeftijdsopbouw van de C- en D-grondgebruikers	14
10. Mannelijke bedrijfshoofden naar geboorteplaats	15
11. Bercepen van vaders en schoonvaders	16
12. Gemiddeld kindertal van de geregistreerde bedrijfshoofden	17
13. Leeftijdsopbouw van zoons die in de landbouw werken	18
14. Vergelijkende cijfers over de meewerkende zoons	19
15. De in het ouderlijke bedrijf meewerkende zoons	24
16. In de landbouw werkende zoons van C- en D-grondgebruikers	25
17. In ouderlijk bedrijf meewerkende zoons naar beroepsgroep van vader	26
18. Meewerkende zoons in de keuzegemeenten	27
19. Agrarisch onderwijs van in de landbouw werkende zoons en van bedrijfshoofden	28
20. Andere scholing van zoons met middelbaar agrarisch dagonderwijs	29
21. Zoons, werkend in de landbouw, die speciale agrarische cursussen volgden, per gebied	30
22. Zoons, werkend in de landbouw, die speciale agrarische cursussen volgden, naar leeftijd en bedrijfsgrootte	31
23. Onderwijs van zoons, in de landbouw werkend, naar leeftijd en bedrijfsgrootte	32
24. Onderwijs van zoons, in de landbouw werkend, naar leeftijd per groep van landbouwgebieden	33
25. Onderwijs van zoons van 15-19 jaar, werkend in de landbouw per gebied	34
26. Onderwijs van zoons van 15-19 jaar, werkend in de landbouw, naar bedrijfsgrootte per gebied	35
27. Niveau van het agrarische onderwijs der zoons, naar bedrijfstype	36
28. Onderwijs van zoons, werkend in de landbouw, naar bedrijfsgrootte per groep van landbouwgebieden	37
29. Onderwijs van in de landbouw werkende zoons naar bedrijfsgrootte, per gebied	38
30. Onderwijs van bedrijfshoofden per gebied	39
31. Onderwijs van bedrijfshoofden naar leeftijd en bedrijfsgrootte	40
32. Beroepscategorie van zoons, werkend buiten de landbouw	41
33. Zoons met een zelfstandige positie buiten de landbouw	42
34. Zoons met een aan de landbouw verwant beroep	43
35. Het pendelen van de buiten de landbouw werkende zoons	44

36. Migratie van de uitwonende zoons	45
37. Woongemeenten van afgevloeiide, uitwonende zoons	46
38. Onderwijs van de buiten de landbouw werkende zoons	47
39. De afvloeiing van zoons uit de landbouw	48
40. Primaire en secundaire afvloeiing der zoons	49
41. Voortgezet dagonderwijs van afgevloeiide zoons	50
42. Primair afgevloeiide zoons met voortgezet dagonderwijs	51
43. Beroepsmobiliteit van de zoons	52
44. Leeftijd bij aanvaarding van bedrijf	53
45. Bedrijfshoofden, die na hun huwelijk een bedrijf aanvaardden	54
46. Leeftijd bij huwelijk en bij bedrijfshoofd worden	55
47. Oorzaken van de overdracht van bedrijven	56
48. Leeftijd bij abdicatie	57
49. Overneming van bedrijven door zoons van geënqueteerden	58
50. Bedrijfswisseling	59
51. De zoons-opvolgers	60
52. Generatie-afstand tussen bedrijfshoofden en zoons-opvolgers	61
53. Tijdsverschil tussen huwelijk van bedrijfshoofd en geboorte van de zoon-opvolger	62
54. Zoons, werkend in loondienst in de landbouw	63
55. Kengetallen van de tuinbouwgebieden	64
56. Onderwijs van echtgenoten en dochters der bedrijfshoofden	66
57. Onderwijs van de dochters naar leeftijd	67

TEN GELEIDE

Bij de samenstelling van het rapport "Bedrijfsopvolging en beroepskeuze in land- en tuinbouw" is ernaar gestreefd de tabellen en bijlagen tot de meest noodzakelijke te beperken. In het rapport zijn dan ook "slechts" 44 tabellen en 8 bijlagen opgenomen. Om het beschikbare cijfermateriaal echter in zijn geheel toegankelijk te maken is indertijd besloten de niet in het rapport gepubliceerde tabellen in een afzonderlijke bijlage te verzamelen.

De 57 staten, die in deze bijlage zijn opgenomen, zijn gerangschikt naar de hoofdstukken waarop zij betrekking hebben. Dit geldt niet voor de bijlagen 55 - 57. Bijlage 55 geeft een aantal kengetallen over de situatie in de tuinbouwgebieden benoorden en bezuiden het IJ; deze kengetallen hebben betrekking op verschillende hoofdstukken tegelijk. In de bijlagen 56 en 57 zijn gegevens opgenomen over het onderwijs van de echtgenoten en de dochters van de geënquêteerde bedrijfshoofden, een onderwerp dat niet in het rapport is behandeld.

In de voetnoten onder de bijlagen is, waar nodig, een nadere omschrijving of verduidelijking van het desbetreffende gegeven opgenomen. Hierbij is niet naar volledigheid gestreefd, aangezien de bijlage uitdrukkelijk bedoeld is als een aanvulling op het rapport en niet als een geheel zelfstandige publikatie.

Gebied	Keuze- gemeenten	Aantal bedr. ≥ 1 ha 1955	% bedr. 1-10 ha van alle bedr.1)	% cultuurgrond in gebruik als			% van de bevolking, behorende tot			% mann.-agrar. beroepsbevolk. van gehele mann.-beroeps- bevolking		% land- arb. van gehele agrar. ber. bev. 1947	Aantal meewerk. zoons ≥ 25 jr. per 10 bedr. 3) 1955		
				bouw- land 1955	gras- land 1955	tuin- land 1955	bed. herv. kerk 1947	rooms- kath. kerk 1947	geref. kerken 2) 1947	andere kerk- gen. sch. 1947	geen kerk- gen. sch. 1947			1947	1956
Zeekleigebieden															
	Eenrum	164	31	85	10	5	51	5	22	1	21	65	61	72	0,3
	Hidwolda	137	28	88	10	2	58	-	23	6	13	61	55	84	0,1
	It-Zandt	165	24	86	12	2	58	-	27	3	12	62	57	65	0,9
	Franekeeradeel	328	49	32	67	1	50	5	21	4	20	65	59	55	0,7
	Barendrecht	225	36	51	26	23	46	1	37	9	7	33	20	51	0,7
	Klaaswaal	110	39	69	20	11	81	0	9	6	4	61	36	57	0,7
	Nieuwenhoorn	130	57	57	40	3	82	0	2	1	15	54	43	42	0,6
	Ooltgensplaat	201	71	73	11	16	64	21	11	2	2	67	63	62	0,5
	Zevenhuizen	205	39	60	32	8	77	2	8	8	5	55	43	56	1,2
	Heinkenszand	166	67	65	26	9	36	52	9	2	1	56	43	53	1,6
	Krabbendijke	98	70	63	6	31	41	1	12	43	3	49	34	65	0,7
	Nieuwerkerk	127	58	93	6	1	47	0	21	30	2	66	63	51	0,9
	IJzendijke	179	36	84	16	0	22	70	4	0	4	53	48	53	1,3
	Zaamslag	170	32	83	14	3	56	2	29	11	2	57	50	67	0,8
	Fijnaart en Heiningen	242	48	74	19	7	44	46	9	1	0	63	41	61	1,1
	Adorp	114	35	17	83	0	46	0	47	1	6	54	50	40	1,3
Weldegebieden															
	Heerenveen-West ⁴⁾														
	Hennaarderadeel	314	30	2	98	0	66	6	21	3	4	56	51	47	1,3
	Workum	157	34	1	99	0	45	24	15	7	9	32	30	45	1,2
	Wanneperveen	214	71	4	96	-	78	-	14	1	7	69	62	23	1,0
	Linschoten	149	33	6	91	3	55	32	12	1	0	53	34	35	1,8
	Wilnis	133	34	13	86	1	33	45	20	1	1	42	26	37	1,0
	Ilpendam	193	54	2	98	0	33	25	4	4	34	48	37	27	0,4
	Limmen	115	68	1	82	17	8	86	0	1	5	54	41	38	0,6
	Sijbekarspel	144	43	5	86	9	40	46	3	2	9	73	69	35	1,4
	Berkenwoude	90	48	-	100	-	83	1	1	14	1	60	46	27	0,6
	Lexmond	176	48	4	87	9	77	0	16	2	5	53	43	25	1,3
	Roerwijk	179	37	0	96	4	48	31	8	5	8	42	30	40	0,9
Tuinbouwgebieden															
	Aalsmeer	175	40	32	38	30	31	23	8	14	24	53	44	43	1,1
	Blokker	179	37	3	70	27	19	75	0	1	5	61	46	30	0,5
	Sovenkarspel	231	80	4	4	92	14	83	1	1	1	62	51	35	1,4
	Langedijk	521	72	14	18	68	28	32	15	5	20	43	31	31	0,6
	Monster	316	57	2	21	77	32	55	10	2	1	58	44	48	0,6
	Pijnacker	355	36	11	76	13	45	36	11	3	5	53	42	39	0,4
	Voorhout	112	46	2	57	41	8	88	3	0	1	60	53	56	1,8

Gebied	Kruis- gemeente	Aantal bedr. ≥ 1 ha	% bedr. 1-10 ha van alle bedr. 1)	% cultuurgroei in gebruik als				% van de bevolking, behorend tot				% menn. agrar. beroepsvolk, van gehele mann. beroeps- bevolking		% land- arb. van gehele agrar. ber. bev.	Aantal meewerk. zoons ≥ 25 jr. per 10 bedr. 3)
				bouw- land	gras- land	tuin- land	hed. herv. kerk	1947	1947	1947	1947	1947	1955		
		1955	1955	1955	1955	1955	1947	1947	1947	1947	1947	1947	1955	1947	1955
Zandgronden	Acitkarspelen ⁴⁾	1109	77	5	95	0	41	0	42	7	10	50	31	45	0,6
	Heerenveen-0.	1732	58	5	95	0	46	11	6	3	34	52	23	33	0,9
	Rolde	496	33	47	52	1	83	1	3	1	12	71	64	23	1,8
	Ruinen	369	73	42	58	0	44	39	14	1	2	50	65	25	1,3
	Gramsbergen	421	57	49	51	0	65	3	28	2	2	62	54	38	1,9
	Haaksbergen	841	66	30	70	0	23	74	1	1	1	35	24	19	1,5
	Holten	544	75	28	72	0	81	3	12	1	3	59	48	27	3,6
	Zalhem	964	82	40	60	0	79	12	4	3	2	65	52	23	1,7
	Ermelo	879	88	28	72	0	64	2	15	12	7	37	25	30	0,4
	Leusden	212	50	16	83	1	43	38	8	6	5	46	34	31	0,8
	Wijchen	411	78	40	56	4	1	99	-	0	0	34	18	21	0,7
	Asten	491	65	60	38	2	1	99	0	0	0	50	34	13	1,1
	Haps	180	76	48	46	6	0	100	-	-	-	70	52	20	2,2
	Hilvarenbeek	330	62	47	52	1	5	95	0	0	0	44	34	18	1,2
	St.-Oedenrode	599	72	43	55	2	1	99	0	0	0	44	31	12	0,5
	Rijsbergen	365	65	37	48	15	1	97	1	0	1	67	58	17	1,0
	Grubbenvorst	285	52	54	23	23	0	98	-	1	1	64	51	20	1,4
	Nederweert	748	69	64	34	2	0	100	0	0	0	61	41	18	1,1
	Neer	201	80	64	30	6	-	100	-	-	-	57	42	16	1,4
Rivierkleigebieden	Wijhe	425	55	20	79	1	53	30	8	1	8	51	40	33	1,7
	Culemborg	243	61	14	75	11	38	43	3	5	11	13	8	29	0,3
	Dodewaard	151	82	19	67	14	86	2	4	7	1	41	28	31	1,6
	Gendt	164	83	19	50	31	5	95	-	0	0	43	24	30	0,9
	Hedel	127	81	34	60	6	50	45	2	1	2	42	27	17	1,0
	Herwen en Aerd	137	58	30	64	6	14	84	1	0	1	17	11	45	1,0
	Werkhoven	84	20	21	73	6	24	69	1	4	2	57	49	39	1,1
	Susteren	149	82	57	42	1	1	98	0	0	1	21	11	12	1,4
	Voerendaal	135	47	61	38	1	1	99	-	0	0	21	11	32	0,6
	Wit dervank	189	12	90	10	0	48	3	15	6	28	25	18	66	0,8
	Hoofdberoep landbouwer.														

1) Hoofdberoep landbouwer.

2) Inclusief gereformeerde kerk (vrijgem).

3) Hoofdberoepen landbouwer en tuinder.

4) De cijfers van de gehele gemeente Heerenveen zijn opgenomen onder Heerenveen-Oost.

Gebied	Grootte- klasse in ha	Bedrijven (hoofdberoep landbouwer)				Alle bedrijven			
		1950		1955		1950		1955	
		aantal	index (1950 =100)	aantal	index (1950 =100)	aantal	index (1950 =100)	aantal	index (1950 =100)
Zee- kleder- gebieden	1-5	8075	86	6970	86	5276	65	14283	94
	5-8	3392	97	3304	97	3112	92	3954	99
	8-15	4723	110	5173	110	5224	111	5551	110
	15-20	2276	106	2405	106	2381	105	2476	106
	20-30	3097	114	3534	114	3713	120	3594	114
	≥ 30	5344	101	5380	101	5476	102	5435	100
≥ 1		26907	99	26766	99	25182	94	35059	101
Wolde- gebieden	1-5	6185	94	5799	94	4407	71	12199	95
	5-8	5160	99	5088	99	4722	92	5677	99
	8-15	9032	107	9668	107	9888	109	9982	107
	15-20	5020	100	5028	100	5004	100	5088	100
	20-30	4560	93	4223	93	4276	94	4277	93
	≥ 30	2110	92	1942	92	1861	88	1986	92
≥ 1		32067	99	31748	99	30158	94	39702	99
Rivier- gebieden	1-5	8564	86	7379	86	6007	70	11937	93
	5-8	4305	98	4206	98	4106	95	4753	98
	8-15	4208	110	4619	110	4857	115	4931	109
	15-20	1257	103	1299	103	1380	110	1363	103
	20-30	1134	99	1118	99	1111	98	1199	99
	≥ 30	820	91	748	91	746	91	813	93
≥ 1		20288	95	19369	95	18207	90	25526	98
Zand- gebieden	1-5	35745	81	29054	81	22424	63	50391	92
	5-8	26293	95	25032	95	23933	91	27168	96
	8-15	29560	107	31716	107	32276	109	30069	107
	15-20	7779	102	7946	102	8113	104	7882	102
	20-30	5316	97	5157	97	4965	93	5435	97
	≥ 30	1782	99	1763	99	1702	96	1894	98
≥ 1		106475	95	100668	95	93413	88	122839	97
								119725	96

GEREGISTREERDEN NAAR BEROEPSGROEPEN ¹⁾
(Volgens L.E.I.)

Hoofdstuk II

Gebied	Aantal geregis- treerden	Percentage geregistreerden in de beroepsgroep				
		A	B	C	D	
Noordelijk zeekleigebied	912	62	4	27	7	
Westelijk zeekleigebied	2141	59	6	26	9	
Zeekleigebieden	3053	59	6	26	9	
Noordelijk weidegebied	1150	75	7	13	5	
Westelijk weidegebied	1401	72	5	12	11	
Weidegebieden	2551	73	5	13	9	
Noordelijk zandgebied	2559	67	8	16	9	
Oostelijk zandgebied	2755	64	8	23	5	
Centraal zandgebied	596	69	8	15	8	
Zuidelijk zandgebied	3879	68	8	18	6	
Zandgebieden	9789	66	8	19	7	
Rivierklei- gebieden	1851	56	8	24	12	
Veenkoloniën	193	89	5	5	1	
Tuinbouw- gebieden	2495	80	5	10	5	
Alle gebieden	19932	68	7	18	7	
Grootte- klasse	< 1	2527	42	4	36	18
in ha	1- 3	4344	37	7	40	16
(alle gebieden)	3- 5	2464	56	13	23	8
	5- 7	2056	75	12	10	3
	7-10	2737	88	7	4	1
	10-15	2423	93	5	2	0
	15-20	1343	95	3	2	0
	20-30	1176	95	3	2	0
	30-40	507	97	1	1	1
	40-50	189	96	3	1	1
	≥50	166	94	4	2	1

1) In de keuzegemeenten.

Beroepsgr.	Gebied	Aantal grond- ge- bruikers	Percentage grondgebruikers met als neven- of hoofdberoep:						
			melk- rijder, contro- leur	land-, tuin-, bosarb., grondw.1)	loonwer- ker, arb., loonbe- drijf	beroep (indirect) afh. van landbouw	verzor- gend bercep	industrie-, mijn-, los arbeider e.d.	een overig beroep
P-Grondgebruikers	noordelijk zeekleigebied	23	-	52	9	13	4	-	22
	westelijk zeekleigebied	65	2	39	22	15	9	3	10
	zeekleigebieden	88	1	42	18	15	8	2	14
	noordelijk weidegebied	45	9	27	7	20	13	-	24
	westelijk weidegebied	33	6	24	6	42	3	3	15
	weidegebieden	78	8	26	6	29	9	1	20
	noordelijk zandgebied	101	17	14	9	33	16	7	5
	oostelijk zandgebied	118	58	7	2	13	8	1	12
	centraal zandgebied	21	38	5	5	5	19	-	29
	zuidelijk zandgebied	154	20	10	8	31	17	3	11
C-Grondgebruikers	zandgebieden	394	32	10	6	24	14	3	11
	rivierkleigebieden	75	15	16	9	23	20	1	16
	tuinbouwgebieden	72	2	15	11	36	10	3	24
	alle gebieden 2)	713	20	17	9	25	13	3	13
	noordelijk zeekleigebied	43	2	47	5	30	12	-	5
	westelijk zeekleigebied	109	-	34	6	39	11	5	6
	zeekleigebieden	152	1	38	5	36	11	3	6
	noordelijk weidegebied	40	15	15	5	38	15	5	8
	westelijk weidegebied	79	-	23	10	34	8	11	14
	weidegebieden	119	5	20	8	35	10	9	12
Grondgebruikers	noordelijk zandgebied	91	6	39	4	24	8	8	12
	oostelijk zandgebied	150	3	25	2	19	19	17	15
	centraal zandgebied	9	-	22	-	33	11	11	22
	zuidelijk zandgebied	174	7	23	3	13	11	19	24
	zandgebieden	424	5	27	3	18	13	16	18
	rivierkleigebieden	84	6	14	6	24	19	18	13
	tuinbouwgebieden	69	3	28	1	36	9	4	19
	alle gebieden 2)	848	4	27	4	26	13	12	14
	1) Inclusief jachtopziener, arbeiders waterschap.								
	2) Inclusief Veenkoloniën.								

DE BEDRIJFSHOOFDEN IN GROEP C

Hoofdstuk II

Geregistreerde bedrijfshoofden											
Gebied	aantal	% te enquêteren			% niet voor enquête in aanmerking komend						
		in totaal	% te enquêteren		% niet voor enquête in aanmerking komend						
			wel	niet	bedrijfshoofd is/heeft						
					geen- quê- teerd	geen- kin- deren	ongehuwd	alleen kin- deren < 12 jr.	alleen doch- ters ≥ 12 jr.	dochter- en zoons ≥ 12 jr.	bedrijf vergt < $\frac{1}{2}$ volw. arbeids- kracht
Noordelijk zeekleigebied	244	33	18	15	4	7	15	6	0	35	
Westelijk zeekleigebied	559	26	20	6	4	4	13	2	3	48	
Zeekleigebieden	803	28	19	9	4	5	14	3	2	44	
Noordelijk weidegebied	151	40	26	14	3	5	14	5	3	30	
Westelijk weidegebied	174	49	46	3	5	3	10	2	2	29	
Weidegebieden	325	45	37	8	4	4	12	3	3	29	
Noordelijk zandgebied	417	39	22	17	2	3	9	3	2	42	
Costelijk zandgebied	534	30	24	6	3	3	17	4	2	41	
Centraal zandgebied	89	19	10	9	2	3	11	2	6	56	
Zuidelijk zandgebied	700	29	25	4	2	3	19	1	2	44	
Zandgebieden	1840	31	23	8	2	3	15	3	3	43	
Rivierklei- gebieden	439	28	19	9	2	3	7	1	2	57	
Tuinbouwgebieden	252	43	28	15	6	7	19	3	5	17	
Alle gebieden 1)	3668	32	23	9	3	4	14	3	2	42	

1) Inclusief Veenkoloniën.

DE BEDRIJFSHOOFDEN IN GROEP D

Hoofdstuk II

Gebied	aan- tal	Geregistreerde bedrijfshoofden						% niet voor enquête in aanmerking komend, bedrijfshoofd was vroeger		
		% te enquêteren			% niet voor enquête in aanmerking komend, bedrijfshoofd was vroeger					
		in to- taal	wel geënguê- teerd	niet geënguê- teerd	landbouwer of tuinder en					
					was ongehuwd	had geen kinderen	had al- leen dochteren	landarb. of niet- agrariër		
Noordelijk zeekleigebied	66	55	35	20	2	5	6	33		
Westelijk zeekleigebied	195	40	27	13	8	14	7	31		
Zeekleigebieden	261	44	29	15	7	12	6	31		
Noordelijk weidegebied	63	37	26	11	9	9	9	36		
Westelijk weidegebied	155	46	33	13	16	6	6	26		
Weidegebieden	218	43	31	12	14	7	7	29		
Noordelijk zandgebied	233	50	34	16	6	8	9	27		
Oostelijk zandgebied	151	26	21	5	6	7	4	57		
Centraal zandgebied	47	45	36	39	9	4	4	38		
Zuidelijk zandgebied	233	43	35	8	7	12	6	32		
Zandgebieden	664	41	31	10	7	9	7	36		
Rivierkleigebieden	224	20	12	8	7	5	4	64		
Tuinbouwgebieden	115	54	41	13	10	17	9	10		
Alle gebieden 1)	1485	40	29	11	8	9	6	37		

1) Inclusief Veenkoloniën.

LEEFTIJDSOPBOUW VAN DE BEDRIJFSHOOFDEN PER GEBIED
Groepen A en B

Bijlage 7
Hoofdstuk II

Gebied	aantal	Geregistreerde mannelijke bedrijfshoofden percentage in de leeftijdsklasse (in jaren)									
		<25	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69
											≥ 70
Noordelijk zeekleigebied	568	1	3	6	11	13	13	17	14	10	7
Westelijk zeekleigebied	1315	0	4	8	10	14	13	15	14	12	5
Zeekleigebieden	1883	0	4	7	10	14	13	16	14	11	6
Noordelijk weidegebied	897	0	3	8	11	13	16	16	12	10	7
Westelijk weidegebied	1026	1	4	8	9	15	12	13	14	11	8
Weidegebieden	1923	1	4	8	10	14	14	14	13	10	7
Noordelijk zandgebied	1849	1	6	10	11	12	13	15	13	10	6
Oostelijk zandgebied	1832	0	3	6	9	11	13	16	14	12	9
Centraal zandgebied	436	0	5	11	14	9	16	13	10	11	5
Zuidelijk zandgebied	2809	1	5	10	11	12	14	15	12	10	6
Zandgebieden	6926	1	4	9	11	12	13	15	13	10	7
Rivierklei- gebieden	1129	0	5	8	10	11	13	13	14	12	7
Veenko- loniën	175	1	2	6	16	12	18	20	11	7	6
Tuinbouw- gebieden	2038	1	8	10	11	13	14	14	11	9	5
Alle gebieden	14074	1	5	9	11	12	13	15	13	10	6

LEEFTIJDOPBOUW VAN DE BEDRIJFSHOOFDEN NAAR BEDRIJFSGROOTTE

Groepen A en B

Hoofdstuk II

Gebied	Grootte- klasse in ha	Geregistreerde mannelijke bedrijfshoofden							
		aantal	percentage in de leeftijdsklasse(in jaren)						
			< 30	30-40	40-50	50-60	60-65	65-70	≥ 70
Zeeklei- gebieden	<5	551	5	19	25	28	12	7	4
	5-10	350	5	17	27	27	11	7	6
	10-20	320	4	13	27	32	12	5	7
	20-30	224	3	21	27	28	10	3	8
	≥30	438	3	18	28	32	10	5	4
	totaal	1883	4	18	27	29	11	6	5
Weide- gebieden	<5	374	6	16	24	28	11	9	6
	5-10	493	7	21	26	26	11	6	3
	10-20	655	3	19	30	25	10	8	5
	20-30	287	2	16	33	30	9	6	4
	≥30	114	3	19	27	32	9	6	4
	totaal	1923	5	18	28	27	10	7	5
Zand- gebieden	<5	1537	8	13	23	29	13	8	6
	5-10	2847	5	23	27	26	9	6	4
	10-20	2010	4	19	26	29	10	7	5
	20-30	402	3	23	20	32	11	6	5
	≥30	130	2	12	25	37	12	8	4
	totaal	6926	5	19	25	28	11	7	5
Rivierklei- gebieden	<5	293	5	11	26	27	15	7	9
	5-10	369	6	19	23	27	10	7	8
	10-20	303	4	21	26	26	11	6	6
	20-30	95	6	20	22	24	11	9	8
	≥30	69	5	20	22	26	16	7	4
	totaal	1129	5	18	25	27	12	7	6
Alle gebieden ¹⁾	<5	4521	8	18	25	26	11	7	5
	5-10	4174	5	21	27	26	10	6	5
	10-20	3482	4	19	27	28	10	7	5
	20-30	1107	3	20	26	30	10	6	5
	≥30	790	3	18	27	32	10	6	4
	totaal	14074	5	19	26	27	11	7	5

1) Incl. Veenkoloniën en tuinbouwgebieden.

Bijlage 9

LEEFTIJDOPBOUW VAN DE C- EN D-CRONDGEERUIKERS

Hoofdstuk II

Gebieden	Aantal	% in de leeftijdsklasse van							
		< 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	≥ 70 jaar	
zoekleigebieden	794	5	20	28	28	10	6	3	
weidostreken	323	6	14	32	31	10	3	4	
zandgebieden	1815	4	23	31	31	8	2	1	
rivierkleigebieden	432	3	12	28	36	13	6	2	
tuinbouwgebieden	250	13	19	25	28	8	4	3	
alle gebieden 1)	3623	4	20	30	31	9	4	2	
Verenigingsgroep B									
zoekleigebieden	219	-	0	-	5	9	26	60	
weidostreken	187	3	4	6	8	9	23	47	
zandgebieden	572	0	0	1	8	15	36	40	
rivierkleigebieden	171	-	-	3	2	9	29	57	
tuinbouwgebieden	106	-	-	1	8	10	36	45	
alle gebieden 1)	1258	1	1	2	7	11	31	47	
Verenigingsgroep C									

1) Inclusief Veenkoloniën.

MANNELIJKE BEDRIJFSHOOFDEN NAAR GEBORTEPLAATS
Groepen A en B

Hoofdstuk II

Gebied	Grootte- klassen- groep	Mannelijke bedrijfshoofden							
		aantal	percentage dat geboren is in						
			de woonge- meente	een aan- grenzen- de ge- meente	een gemeente op een afstand tot de woon- gemeente van				het buiten land
					< 30 km	30-59 km	60-89 km	≥90 km	
Noordelijk zeekleigebied	totaal	251	50	28	15	6	-	1	0
Westelijk zeekleigebied	totaal	539	57	24	13	3	1	1	1
Zeeklei- gebieden	≥20 ha	287	49	27	17	7	0	0	0
	totaal	790	55	25	14	4	0	1	1
Noordelijk weidegebied	totaal	459	46	31	19	3	0	0	0
Westelijk weidegebied	totaal	440	46	19	29	4	1	1	-
Weidegebieden	≥20 ha	231	41	27	27	4	1	0	-
	totaal	899	46	25	23	4	1	1	0
Noordelijk zandgebied	totaal	858	62	27	7	3	0	1	0
Oostelijk zandgebied	totaal	901	74	19	4	1	1	0	1
Centraal zandgebied	totaal	148	57	22	14	3	2	2	-
Zuidelijk zandgebied	totaal	1239	58	24	13	2	1	1	1
Zandgebieden	≥20 ha	295	59	18	11	8	2	1	1
	totaal	3146	64	23	9	2	1	1	1
Rivierklei- gebieden	≥20 ha	76	43	17	36	3	-	1	-
	totaal	458	62	18	17	1	0	1	0
Veenkoloniën	totaal	79	50	37	13	-	-	-	-
Tuinbouw- gebieden	totaal	862	64	20	12	2	1	1	0
Alle gebieden	≥20 ha	954	50	23	19	6	1	1	0
	totaal	6234	60	23	12	2	1	1	1

BEROEPEN VAN VADERS EN SCHOONVADERS

Groepen A en B

Bijlage 11
Hoofdstuk II

Gebied	Aantal mannelijke bedrijfs- hoofden	Percentage mannelijke bedrijfs-hoofden, ingedeeld naar beroep									
		van hun vader					van hun schoonvader				
		land- bouwer	tuinder	land- of tuinb. arb.	niet-agriër zelfst. loond.	land- bouwer	tuinder	land- of tuinb. arb.	niet-agriër zelfst. loond.		
Noordelijk zeekleigebied	251	79	2	13	4	2	0	20	12	6	6
Westelijk zeekleigebied	539	74	10	10	4	2	5	16	15	5	5
Zeekleigebieden	790	76	7	11	4	2	4	17	14	5	5
Noordelijk weidegebied	459	83	0	8	6	3	1	10	9	5	5
Westelijke weidegebieden	440	81	7	5	5	2	7	7	13	4	4
Weidegebieden	899	82	4	7	5	2	3	9	11	5	5
Noordelijk zandgebied	858	82	0	9	6	3	0	13	7	3	3
Oostelijk zandgebied	901	93	-	2	3	2	-	2	5	4	4
Centraal zandgebied	148	89	-	5	5	1	1	6	5	5	5
Zuidelijk zandgebied	1239	95	1	1	2	1	1	1	4	4	4
Zandgebieden	3146	90	0	4	4	2	0	5	5	4	4
Rivierklei- gebieden	458	88	3	3	3	3	3	5	6	6	6
Veenkoloniën	79	93	1	6	-	77	-	9	14	-	-
Tuinbouw- gebieden	862	25	55	7	8	5	37	9	21	8	8
Alle gebieden	6234	78	10	6	4	2	7	8	9	5	5

1)

Bijlage 12

Hoofdstuk II

GENIDDELD KINDERTAL VAN DE GEREISTREERDE BEDRIJFSHOOFDEN

Groepen A en B

Gebied	Gemiddeld kindertal per gezin						
	op bedrijven in de grootteklasse van						
	totaal	<1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15-20 ha	20-30 ha
Noordelijk zeekleigebied	2,79	3,40	2,27	2,88	3,02	3,51	3,00
Westelijk zeekleigebied	3,14	2,45	2,91	3,04	3,38	3,01	3,48
Zeekleigebieden	3,03	2,67	2,78	3,00	3,29	3,17	3,31
Noordelijk weidegebied	3,47	2,43	3,25	2,99	3,26	3,47	4,12
Westelijk weidegebied	3,85	3,05	3,87	3,71	3,97	3,93	4,22
Weidegebieden	3,67	3,01	3,68	3,32	3,66	3,73	4,16
Noordelijk zandgebied	3,04	2,67	3,08	2,83	3,02	3,11	3,47
Oostelijk zandgebied	3,52	2,50	3,05	3,60	3,48	3,68	4,22
Centraal zandgebied	3,65	4,17	3,19	3,18	4,21	4,67	3,41
Zuidelijk zandgebied	4,88	3,26	3,81	4,68	5,58	6,01	6,19
Zandgebieden	3,94	3,49	3,35	3,91	4,28	4,36	4,24
Rivierklei- gebieden	3,78	3,05	3,57	3,34	3,83	4,21	4,54
Alle gebieden 2)	3,82	3,62	3,73	3,74	4,05	4,02	5,37
Veenkoloniën	2,59						

1) Alle bedrijfshoofden, exclusief de ongehuwden.

2) Inclusief Veenkoloniën.

LEEFTIJDOPBOUW VAN ZOONS DIE IN DE LANDBOUW WERKEN
Groepen A en B

Bijlage 13
Hoofdstuk III

Categorie	Gebied	% zoons in de leeftijdsklasse van					
		15-19 jaar	20-24 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	≥ 40 jaar
Zelfst.boer of tuinder	zeekleigebieden	-	8	23	31	23	15
	weidegebieden	-	3	23	27	23	24
	zandgebieden	0	3	26	32	21	18
	rivierkleigebieden	-	1	28	31	21	19
	tuinbouwgebieden	-	6	38	30	16	10
	alle gebieden ¹⁾	0	5	28	30	20	17
In ouderlijk bedrijf meewerkend	noordelijk zeekleigebied	27	35	16	9	9	4
	westelijk zeekleigebied	26	27	22	14	7	4
	zeekleigebieden	26	30	20	13	7	4
	noordelijk weidegebied	29	31	18	12	4	6
	westelijk weidegebied	28	31	21	11	5	4
	weidegebieden	29	31	19	11	5	5
	noordelijk zandgebied	32	27	19	12	6	4
	oostelijk zandgebied	24	25	21	15	9	6
	centraal zandgebied	32	35	18	8	3	4
	zuidelijk zandgebied	37	33	19	8	2	1
	zandgebieden	32	29	20	11	5	3
	rivierkleigebieden	27	29	20	14	5	5
	veenkoloniën	30	34	19	9	6	2
	tuinbouwgebieden	32	31	18	9	5	5
	alle gebieden	31	30	19	11	5	4
In loondienst i/d landbouw	zeekleigebieden	18	17	21	18	11	15
	weidegebieden	22	17	22	22	11	6
	zandgebieden	19	24	25	19	10	3
	rivierkleigebieden	22	31	22	12	6	7
	veenkoloniën	23	31	23	15	8	-
	tuinbouwgebieden	20	27	23	19	8	3
	alle gebieden	20	23	24	18	9	6

1) Inclusief Veenkoloniën.

VERGELIJKENDE CIJFERS OVER DE MEEWERKENDE ZOONS

Hoofdstuk III

Het aantal meewerkende zoons in de enquêtegemeenten kan met behulp van het steekproefpercentage omgerekend worden voor de groepen van landbouwgebieden en tot een landelijk cijfer. Hierdoor is het mogelijk vergelijkingen te maken met de resultaten van de tellingen van het C.B.S. (volks- en beroepstelling 1947 en woningtelling 1956). In tabel 1 zijn de aantallen zoons per groep van landbouwgebieden volgens de genoemde tellingen vermeld.

Tabel 1

MEEWERKENDE ZOONS 1)

Gebied	Aantal meewerkende zoons volgens			
	volks- en beroepstel- ling 1947	woning- telling 1956	L.E.I.-onderzoek 1957	
			volledig meewerkend	volledig en gedeeltelijk meewerkend
Noordelijk zeekleigebied	2.687	2.089	2.732	3.241
Westelijk zeekleigebied	10.105	6.687	7.175	8.907
Zeekleigebieden	12.792	8.776	9.907	12.148
Noordelijk weidegebied	5.953	4.307	5.103	6.386
Westelijk weidegebied	11.723	8.057	9.768	12.148
Weidegebieden	17.676	12.364	14.871	18.534
Noordelijk zandgebied	10.186	6.760	8.094	10.465
Oostelijk zandgebied	13.334	8.296	9.374	12.785
Centraal zandgebied	6.517	3.856	3.203	4.368
Zuidelijk zandgebied	28.337	18.818	17.056	22.187
Zandgebieden	58.373	37.730	37.727	49.805
Rivierkleigebieden	12.400	7.761	7.047	9.498
Veenkoloniën	2.517	1.684	1.439	1.845
Tuinbouwgebieden	6.443	4.474	6.927	8.154
Nederland	110.201	72.789	77.928	99.984

1) De verschillen in telcriteriën zijn niet geëlimineerd.

Alvorens tot de vergelijking van deze aantallen kan worden overgegaan, is het noodzakelijk de belangrijkste verschillen in telcriteria, die er bij deze tellingen bestaan, nader toe te lichten.

Beroeps- De volks- en beroepstelling rekende tot de meewer-
criterium kende zoons de volgende categorieën:
zoons, die in het agrarische bedrijf van het gezinshoofd dagelijks arbeid verrichtten. Uitgezonderd werden de gehuwde meewerkende in- en uitwonende zoons; deze werden als landarbeider geteld.

De woningtelling gaf het volgende beroepscriterium:
zoons, die dagelijks en zonder of tegen een lager dan normaal loon meewerkten in het agrarische bedrijf van het gezinshoofd. Ook bij deze telling werden de gehuwde meewerkende zoons als landarbeider geteld.

Het L.E.I.-onderzoek registreerde als meewerkende zoons:
a. alle zoons, die een gedeelte van hun arbeidstijd in het ouderlijke land- of tuinbouwbedrijf besteedden, ongeacht de wijze van beloning;
b. tijdelijke militairen, die voorheen tot bovengenoemde groep behoorden.

Verskil tussen De telcriteria van de volks- en beroepstel-
volks- en beroeps- ling en van de woningtelling wijken in een
telling en woning- opzicht belangrijk van elkaar af. De ten
telling volle betaalde ongehuwde meewerkende zoons
zijn bij eerstgenoemde telling wel meege-
rekend, bij laatstgenoemde niet. De gevolgen hiervan zijn niet nauwkeurig vast te stellen; waarschijnlijk was het desbetreffende aantal zoons in 1947 aanmerkelijk kleiner dan in 1956. De oude wijze de uitgaven en inkomsten van het bedrijf samen te laten vallen is aan het verdwijnen. In vele gebieden valt nl. te constateren, dat de oorspronkelijke wijze van geldhuishouding in het bedrijf en van het gezin zich gaat wijzigen. Vooral op de zandgronden geschiedde het beheer van alle inkomsten en uitgaven van het bedrijf en het gehele gezin oorspronkelijk geheel centraal. Thans blijkt het meer voor te komen dat meewerkende gezinsleden loon ontvangen. Uit de arbeidskrachtentelling 1956 valt af te leiden, dat gemiddeld 5% van het inwonende meewerkende gezinspersoneel (exclusief bedrijfshoofden) volledig betaald wordt. Hoewel dit percentage berekend wordt van een groep, die voor ongeveer drie vierde gedeelte gevormd wordt door boerenzons, bestaat uiteraard de mogelijkheid, dat dit percentage voor de zoons afzonderlijk afwijkt.

Verskil tussen In tegenstelling met de volks- en beroeps-
C.B.S. en L.E.I. telling en de woningtelling zijn bij het
L.E.I.-onderzoek ook de tijdelijke militai-
ren opgenomen als meewerkende zoon, althans wanneer zij voordien als zodanig werkten. Het aantal bedraagt ongeveer 5% van het to-

le aantal meewerkende zoons.

Bij het L.E.I.-onderzoek werd verder een onderscheid gemaakt naar volledig en gedeeltelijk in het ouderlijke bedrijf meewerkende zoons. Eerstgenoemde groep behoeft geen nadere toelichting. Tot de laatste groep werden alle zoons gerekend, die slechts een gedeelte van de normale arbeidstijd in het ouderlijke bedrijf werkten en hiernaast andere bezigheden verrichtten of landbouwdagonderwijs volgden. Volgens inlichtingen van het C.B.S. kon worden aangenomen, dat vrijwel alle zoons die landbouwonderwijs volgden en die volgens het L.E.I. twee derde deel van de gedeeltelijk meewerkende zoons vormden, door het C.B.S. als meewerkende zoons zullen zijn geteld. Van de rest van de gedeeltelijk meewerkende zoons, waarvan de overige bezigheden in bijlage zijn vermeld, is aangenomen, dat drie vierde deel zijn "hoofdwerkzaamheden" in het ouderlijke bedrijf had. Het criterium volledig meewerken was bij het L.E.I. dus nauwer omgrensd dan het beroepscriterium van de volks- en beroepstelling en de woningtelling (volledig dan wel dagelijkse arbeid). Het criterium gedeeltelijk meewerken was bij het L.E.I. daarentegen ruimer (gedeelte van de arbeidstijd respectievelijk dagelijkse arbeid).

Criterium agrarisch bedrijf Het aantal meewerkende boerenzoons wordt uiteraard eveneens beïnvloed door het criterium, dat men aanlegt voor het agrarische bedrijf. Door de volks- en beroepstelling en de woningtelling werden behalve akkerbouw, veehouderij en tuinderij eveneens de bosbouw en de ontginning tot de agrarische bedrijfstak gerekend. Bij het L.E.I.-onderzoek zijn bosbouw en ontginning buiten berekening gelaten. Het verschil, dat hierdoor zou kunnen ontstaan, is vrij gering, daar het aantal desbetreffende bedrijfshoofden en daardoor het aantal meewerkende zoons in deze bedrijfstakken minder dan 0,1% van het geheel bedroeg volgens de volks- en beroepstelling.

Toch blijkt het criterium agrarisch bedrijf bij de beide C.B.S.-tellingen zeer ruim te zijn opgevat. Dit valt af te leiden uit de vergelijking van het aantal gestelde bedrijfshoofden volgens de beroepstellingen en het aantal bedrijven volgens de bedrijfstellingen van het C.B.S. De volgende cijfers tonen dit aan:

de volks- en beroepstelling 1947 telde	252.800	bedrijfshoofden,
de woningtelling 1956 kwam tot	234.900	bedrijfshoofden;
volgens de landbouwtellingen was het aantal bedrijven van grondgebruikers met hoofdberoep landbouwer en tuinder		
in 1947	236.600,	
in 1956	225.500,	
terwijl volgens deze tellingen het aantal bedrijven van 1 ha en groter was		
in 1947	245.400,	
in 1956	236.400.	

Volgens de volks- en beroepstelling en woningtelling is het aantal bedrijfshoofden aanmerkelijk hoger dan het aantal bedrijven van grondgebruikers met hoofdberoep landbouwer en tuinder volgens de bedrijfstellingen. Meer overeenstemming bestaat er met het aantal bedrijven van 1 ha en groter. In hoofdstuk II werd reeds vermeld, dat het aantal bedrijven (hoofdberoep landbouwer) bij het L.E.I. nog aanmerkelijk lager was dan volgens de landbouwtellingen. Deze argumenten in overweging nemende, werd besloten om voor de vergelijking van de aantallen zoons bij de L.E.I.-enquête uit te gaan van de beroepsgroepen A, B, C en D tezamen.

Correctie van de tellingen Naar aanleiding van de genoemde verschillen in beroepscriteria werden, om een vergelijking mogelijk te maken, als volgt correcties in de tellingen aangebracht. De aantallen van de volks- en beroepstelling werden ongewijzigd gelaten en vormden de basis voor de vergelijking. Van de L.E.I.-telling werd het aantal volledig meewerkende zoons $+\frac{7}{8}$ van het aantal gedeeltelijk meewerkende zoons genomen, terwijl een vermindering plaats had voor het aantal gehuwde inwonende zoons (5%) en het aantal tijdelijke militairen (6%). De woningtelling 1956 werd gecorrigeerd met een vermeerdering voor het aantal betaalde zoons; gemiddeld was dit aantal 5%.

Tabel 2

MEEWERKENDE ZOONS VOLGENS GECORRIGEERDE TELLINGEN

Gebied	% volledig betaald gezinspersoneel 1)	% gehuwde inwonende meewerkende zoons 2)	Indexcijfers (1947=100) van de gecorr.aant. meew.zoons		
			v.- en b.-telling '47	woning-telling '47	L.E.I. 1957
Zoekleigebieden	14	3	100	80	86
Weidegebieden	8	3	100	76	95
Zandgebieden	3	8	100	67	73
Rivierkleigebieden	2	6	100	64	67
Tuinbouwgebieden	13	3	100	80	115
Nederland 3)	5	6	100	70	80

1) C.B.S.-arbeidskrachtentelling dec. 1956.

2) L.E.I.-onderzoek 1957.

3) Incl. Veenkoloniën.

Landelijke en gebiedsver- schillen	Het resultaat van deze berekeningen is, dat het aantal meewerkende zoons volgens het L.E.I.-onderzoek in 1957 ten opzichte van de volks- en beroepstelling in 1947 is afgenomen met 20%. De woningtelling geeft een sterkere afneming te zien, namelijk 30%.
---------------------------------------	--

Indien men de resultaten voor de groepen van landbouwgebieden gaat vergelijken, dan blijkt dat wel dezelfde tendens is te constateren; op de zandgronden en in de rivierkleigebieden is achteruitgang het sterkst en in de weidestrecken en op de zeekleigronden is deze het geringst. Houdt men rekening met het aantal zoons in verhouding tot het aantal bedrijven, dan blijkt dat in de gebieden, waar naar verhouding meer zoons aanwezig waren, ook de afneming het sterkst is geweest.

In bijlage 18 zijn de aantallen zoons in de keuzegemeenten vermeld. Uiteraard zijn deze aantallen niet gecorrigeerd. Indien men rekening houdt met de invloed van de verschillen die veroorzaakt kunnen zijn door de afwijkende telcriteria, dan valt in de meeste gemeenten dezelfde tendens waar te nemen als in de gebieden. In enkele gemeenten zijn er echter zeer sterke afwijkingen te constateren, die slechts gedeeltelijk verklaard zouden kunnen worden uit het verschil in telcriteria. Hierbij vormt het criterium van de ten volle betaalde zoons voor de woningtelling waarschijnlijk wel een extra moeilijkheid. De resultaten wijzen erop, dat men voor gemeentelijke uitkomsten van deze tellingen zeer voorzichtig moet zijn met vergelijking en interpretatie, indien men een bepaalde ontwikkeling wil constateren.

DE IN HET OUDERLIJKE BEDRIJF MEETWERKENDE ZOONS
Groepen A en B

Aantal zoons van 15 jaar en ouder													Hoofdstuk III	
Gebied	totaal	geheel mee- werkend	totaal	gedeelteeljk meewerkend								ander beroep		
				landb.- dagon- derwijs	loon- dienst landb.	melkrij- der, control.	loonwer- ker z. of l.	aan lb. verw. bor. z. of l.	zelfst. buiten landb.	loond. handel, nijverh.				
Noordelijk zeekleigebied	199	179	20	14	2	-	1	-	-	2	1			
Westelijk zeekleigebied	487	422	65	31	12	1	10	4	2	3	2			
Zeekleigebieden	686	601	85	45	14	1	11	4	2	5	3			
Noordelijk weidegebied	404	343	61	38	10	8	3	1	1	-	-			
Westelijk weidegebied	425	355	70	39	8	5	11	3	-	2	2			
Weidegebieden	829	698	131	77	18	13	14	4	1	2	2			
Noordelijk zandgebied	683	552	131	88	14	15	8	1	-	5	-			
Costelijk zandgebied	832	648	184	77	38	43	4	4	3	14	1			
Centraal zandgebied	119	93	26	15	7	3	-	-	-	-	1			
Zuidelijk zandgebied	1485	1207	278	174	23	21	26	5	2	25	2			
Zandgebieden	3119	2500	619	354	82	82	38	10	5	4	4			
Rivierkleigebieden	470	377	93	37	15	12	15	10	-	3	1			
Tuinbouwgebieden	1063	967	96	75	8	2	-	2	6	2	1			
Alle ge- bieden ¹⁾ } aantal	6214	5180	1034	596	137	110	80	30	14	56	11			
} in %	100	83,3	16,7	9,6	2,2	1,8	1,3	0,5	0,2	0,9	0,2			

1) Inclusief Veenkoloniën.

1967

titel
enquête

IN DE LANDBOUW WERKENDE ZOONS VAN C- EN D-GRONDGEBRUIKERS

Hoofdstuk III

Beroeps- groep van vader	Gebied	Zoons, die in de landbouw werken				
		aantal	% zelfst. boer of tuinder	% thuis mee- werkend		% in loon- dienst
				geheel	gedeel- telijk	
C	zeekleigebieden	144	6	29	30	35
	weidegebieden	90	6	48	23	23
	zandgebieden	276	5	47	31	17
	rivierkleigebieden	73	8	39	45	8
	tuinbouwgebieden	91	13	51	20	16
	alle gebieden ¹⁾	674	6	43	30	21
D	zeekleigebieden	100	65	9	3	23
	weidegebieden	84	85	7	-	8
	zandgebieden	198	76	4	4	16
	rivierkleigebieden	22	77	5	9	9
	tuinbouwgebieden	86	87	2	1	10
	alle gebieden ¹⁾	491	77	5	3	15

1) Inclusief Veenkoloniën.

IN HET OUDERLIJKE BEDRIJF MEERWERKENDE ZOONS NAAR BERCENSGROEP VAN DE VADER

Hoofdstuk III

Gebied	Aantal volledig meewerkende zoons				Aantal volledig en ten dele meewerkende zoons			
	groepen A en B	groep C	groep D	alle groepen	groepen A en B	groep C	groep D	alle groepen
Noordelijk zeekleigebied	2601	116	15	2732	2950	232	59	3241
Westelijk zeekleigebied	6561	491	123	7175	7680	1104	123	8907
Zeekleigebieden	9162	607	138	9907	10630	1336	182	12148
Noordelijk weidegebied	4874	200	29	5103	6014	343	29	6386
Westelijk weidegebied	9069	599	100	9768	11149	899	100	12148
Weidegebieden	13943	799	129	14871	17163	1242	129	18534
Noordelijk zandgebied	7661	410	23	8094	9770	649	46	10465
Costelijk zandgebied	8810	537	27	9374	11724	1007	54	12785
Centraal zandgebied	3028	136	39	3203	4094	136	136	4368
Zuidelijk zandgebied	16114	903	39	17056	20499	1597	91	22187
Zandgebieden	35613	1986	128	37727	46089	3389	327	49805
Rivierkleigebieden	6536	494	17	7047	8374	1073	51	9498
Veenkoloniën	1439	-	-	1439	1845	-	-	1845
Tuinbouwgebieden	6625	302	-	6927	7696	448	10	8154
Alle gebieden	73318	4188	412	77918	91797	7488	699	99984

Schatting van heel Nederland

Hoofdstuk III

Gebied	Gemeente	Aantal nieuwwerkende zoons volgens:				woning- telling 1956
		v.-en b.- telling 1947	L.E.I. 1956 v.-en b.- telling	v.-en b.- telling 1947	L.E.I. 1956 v.-en b.- telling	
Zee- klee- re- gebieden	Midvolda	31	31	38	23	23
	't Zandt	48	33	37	41	41
	Eenrum	21	19	21	22	22
	Franekeradeel	115	117	141	91	91
	Zevenhuizen	73	58	71	51	51
	Barendrecht	74	69	82	57	57
	Klaasvaal	40	30	33	25	25
	Nieuwenhoorn	37	32	40	-	-
	Ooltgensplaat	71	49	56	32	32
	Nieuwerkerk	62	30	38	24	24
	Krabbendijke	22	32	36	28	28
	Heinkenszand	75	36	57	43	43
	IJzendijke	70	47	56	37	37
	Zaamslag	63	66	76	44	44
	Fijnaart en Heiningen	113	59	86	55	55
Weide- gebieden	Adorp	45	37	44	34	34
	Hennaarderadeel	115	117	155	110	110
	Workum	61	70	84	56	56
	Heerenveen-West	143	88	113	102	102
	Wanneperveen	107	74	86	82	82
	Sijbekarspel	52	47	64	41	41
	Limmen	87	59	72	41	41
	Ilpendam	68	66	82	74	74
	Wilnis	67	58	63	21	21
	Linschoten	75	59	69	56	56
	Reeuwijk	132	75	100	91	91
	Pijnacker	237	213	260	113	113
	Berkenwoude	27	24	30	20	20
	Lexmond	83	51	75	57	57
	Wildervank	37	41	53	38	38

Gebied	Gemeente	Aantal nieuwwerkende zoons volgens:				woning- telling 1956
		v.-en b.- telling 1947	L.E.I. 1956 v.-en b.- telling	v.-en b.- telling 1947	L.E.I. 1956 v.-en b.- telling	
Zee- klee- re- gebieden	Achtkarspelen	305	262	330	250	250
	Heerenveen-Oost	214	138	182	138	138
	Rolde	208	165	228	162	162
	Ruinen	306	184	228	123	123
	Gramsbergen	196	160	203	162	162
	Haaksbergen	315	173	211	163	163
	Holtten	219	190	270	166	166
	Zelhem	356	268	401	252	252
	Wijchen	240	94	132	103	103
	Ermelo 1)	394	182	245	232	232
	Leusden	89	40	57	51	51
	Rijsbergen	242	142	179	198	198
	Hilvarenbeek	203	148	183	158	158
	St.Oedenrode	390	196	262	280	280
	Haps	146	75	92	81	81
Weide- gebieden	Asten	398	252	316	264	264
	Grubbenvorst	201	141	181	170	170
	Neer	120	70	105	97	97
	Nederweert	476	286	375	362	362
	Wijhe	197	139	191	171	171
	Herwen en Aerd	54	27	33	34	34
	Gendt	103	40	63	47	47
	Dodewaard	58	39	65	44	44
	Culemborg	99	46	57	47	47
	Hedel	54	42	54	47	47
	Werkhoven	46	41	48	43	43
	Susteren	103	34	42	46	46
	Voerendaal	66	38	51	32	32
	Bovenkarspel	133	142	173	128	128
	Blokker	79	59	83	56	56
	Langedijk 1)	62	65	75	39	39
	Aalsmeer 1)	128	177	197	102	102
	Voorhout	25	84	97	29	29
	Monster	380	379	430	298	298

1) Gemeente gedeeltelijk geëquëteerd.

AGRARISCH ONDERWIJS¹⁾ VAN DE IN DE LANDBOUW WERKENDE ZOONS EN DE BEDRIJFSHOOFDEN
Groepen A en B

Hoofdstuk III

Gebied	% in de landbouw verkende zoons met					% mannelijke bedrijfshoofden met				
	middelbaar landbouw- onderwijs	lagere landbouw- school	landbouw- cursus- sen	niet- agrar. onderw.	geen voortge- zet on- derwijs	middelb. landbouw- onderwijs	lagere landbouw- school	landbouw- cursus- sen	niet- agrar. onderw.	geen voortg. onder- wijs
Noordelijk zeekleigebied	30	30	16	3	21	20	5	31	5	39
Westelijk zeekleigebied	19	32	21	4	24	6	4	38	1	51
Zeekleigebieden	23	31	19	4	23	10	4	36	3	47
Noordelijk veidegebied	16	41	19	3	21	6	4	34	2	53
Westelijk veidegebied	8	37	31	3	21	2	3	39	2	54
Weidegebieden	12	39	25	3	21	4	4	36	2	54
Noordelijk zandgebied	9	38	24	2	27	2	3	33	1	61
Oostelijk zandgebied	12	34	31	2	21	2	2	40	-	55
Centraal zandgebied	6	33	37	3	21	1	1	54	-	45
Zuidelijk zandgebied	9	35	38	2	16	2	3	55	1	40
Zandgebieden	10	35	33	2	20	2	3	44	1	50
Rivierklei- gebieden	19	30	27	2	22	2	2	41	2	53
Veenkoloniën	37	44	11	3	5	42	5	34	3	16
Tuinbouw- gebieden	9	32	41	3	15	1	2	33	4	60
Alle gebieden	12	34	31	3	20	4	3	40	2	51

1) Inclusief het tuinbouwonderwijs van genoemd niveau. In gevallen van combinaties is alleen de hoogste vorm gerekend.

Bijlage 20

ANDERE SCHOLING VAN ZOONS, DIE MIDDELBAAR AGRARISCH DAGONDERWIJS VOLGDE

Groepen A en B

Hoofdstuk III

In landbouw werkende zoons met middelbaar agrarisch dagonderwijs

Indeling	aantal	% tevens met onderstaande scholing				% zonder	
		agrarisch dagonderwijs	agrarische cursussen	alg. vormend onderwijs	comb. van agr. en algemeen vormend onderw.	andere scholing	
zeekleigebieden	226	26	4	45	6	19	
weidestrekten	135	48	2	25	7	18	
rivierkleigebied	117	55	21	9	5	10	
zandgebieden	402	49	13	18	2	18	
veenkoloniën	27	22	4	55	4	15	
tuinbouwgebieden	140	54	11	12	5	18	
Alle gebieden	1047	45	10	24	4	17	
15 - 19 jaar	222	54	1	26	3	16	
20 - 24 jaar	357	49	9	24	6	12	
25 - 29 jaar	235	40	16	24	1	19	
30 - 34 jaar	154	37	13	18	8	24	
≥ 35 jaar	79	27	16	28	4	25	

ZOONS, WERKEND IN DE LANDBOUW, DIE SPECIALE AGRARISCHE CURSUSSEN VOLGDEN PER GEBIED
Groepen A en B

Hoofdstuk III

Gebied	Zoons van 15 jaar en ouder, met speciale agrarische cursussen									
	aantal	% met de volgende opleiding					% zonder			
		middelbaar agrarisch onderwijs	lager agrarisch dagonderwijs	algemene land- of tuinbouw cursus	algemeen vormend onderwijs	alg. vormend en ook agrar. onderwijs	ander gevolgd onderwijs			
Noordelijk zeekleigebied	39	31	45	41	37	18	4	-	3	10
Westelijk zeekleigebied	107	23		36		24		1		16
Zeekleigebieden	146	25		38		22		1		14
Noordelijk weidegebied	147	14	22	53	60	22	8	-	1	9
Westelijk weidegebied	126	8		52		32		-	1	7
Weidegebieden	273	12		52		27		-	1	8
Noordelijk zandgebied	232	10	21	54	60	22	8	-	2	14
Oostelijk zandgebied	246	11		47		37		-	1	4
Centraal zandgebied	69	7		35		42		-		16
Zuidelijk zandgebied	373	11		41		42		1	0	5
Zandgebieden	920	11		45		35		1	0	8
Rivierkleigebied	157	27		32		33		-		8
Veenkoloniën	23	22	40	47	49	13	1	-	3	9
Tuinbouwgebieden	183	11		39		45		1	1	3
Alle gebieden	1702	14		44		33		0	1	8
Alle gebieden, excl. de tuinbouwgebieden	1519	14		45		32		0	1	8

Voed = 1963

ZOONS, WERKEND IN DE LANDBOUW, MET SPECIALE AGRARISCHE CURSUSSEN, NAAR LEEFTIJD EN BEDRIJFSGROOTTE¹⁾
Groepen A en B

Hoofdstuk III

Leeftijdsklasse, bedrijfsgrrootte	Zoons van 15 jaar en ouder, met speciale agrarische cursussen						% zonder ander gevolgd onderwijs
	aantal	% met de volgende opleiding					
		middelbaar agrarisch onderwijs	lager agrarisch dagonderwijs	algemene land- of tuin- bouw cursus	algemeen vormend onderwijs	alg. vormend en ook agrar. onderwijs	
15 - 19 jaar	218	11	61	17	-	-	11
20 - 24 jaar	492	17	52	23	0	1	7
25 - 29 jaar	421	13	44	34	1	-	8
30 - 34 jaar	237	12	34	44	1	1	8
≥ 35 jaar	151	13	15	60	1	-	11
< 5 ha	152	9	26	51	1	-	13
5 - 10 ha	349	8	41	41	-	-	10
10 - 20 ha	651	11	49	29	1	1	9
20 - 30 ha	239	24	46	24	0	2	4
≥ 30 ha	128	30	49	16	-	1	4

1) Nederland, exclusief de tuinbouwgebieden.

ERWIJS VAN ZOONS, IN DE LANDBOUW WERKEND? NAAR LEEFTIJD EN BEDRIJFSGROOTTE¹⁾
open A. en B

Hoofdstuk III

Leeftijdsklasse, bedrijfs-grootte	In de land- en tuinbouw werkende zoons van 15 jaar en ouder							Agrarisch dagonderwijs in % van alle agrarische onderwijs	Middelbaar agrarisch onderwijs in % van het agrarische dagonderwijs
	aantal	% met		zonder voortgezet onderwijs	% met agrarisch dagonderwijs		% met agrarische cursussen		
		land- en tuinbouw- onderwijs	ander voortgezet onderwijs		middelbare vorm	lagere vorm			
5 - 19 jaar	1733	80	3	17	10	56	12	83	15
20 - 24 jaar	1764	82	2	16	18	37	24	68	32
25 - 29 jaar	1455	79	2	19	14	30	33	56	32
30 - 34 jaar	1042	76	2	22	12	26	36	50	33
≥ 35 jaar	989	60	2	38	7	11	40	29	40
< 5 ha	979	55	4	41	8	20	26	51	29
5 - 10 ha	1969	71	2	27	6	31	32	52	16
10 - 20 ha	2547	83	2	15	10	41	30	61	20
20 - 30 ha	885	87	1	12	24	41	20	75	37
≥ 30 ha	604	89	3	8	38	37	13	84	51

Nederland, exclusief de tuinbouwgebieden.

ERWIJLS VAN ZOONS, IN DE LANDBOUW WERKEND, NAAR LEEFTIJD, PER GROEP VAN LANDBOUWGEBIEDEN
open A en B.

Hoofdstuk III

Leeftijds- klasse in jaren	In de land- en tuinbouw werkende zoons van 15 jaar en ouder						Agrarisch dagonderwijs in % van het alle agrarische onderwijs	Middelbaar agrarisch onderwijs in % van het agrarische onderwijs		
	aantal	% met		% met agrarisch dagonderwijs	% met agrarische cursussen	speciale vorm				
		land- en tuinbouw- onderwijs	ander voortgezet onderwijs							
15 - 19	213	79	4	17	17	53	7	2	89	24
20 - 24	241	80	3	17	17	33	12	1	84	49
25 - 29	205	75	5	20	20	27	19	4	69	52
30 - 34	162	70	5	25	25	17	26	-	63	39
≥ 35	175	58	2	40	40	17	27	1	52	57
Gebieden										
15 - 19	267	82	3	15	15	10	64	1	90	14
20 - 24	286	83	4	13	13	19	47	1	80	29
25 - 29	229	77	2	21	21	10	33	3	56	23
30 - 34	170	73	3	24	24	11	29	1	55	28
≥ 35	183	58	2	40	40	8	40	2	28	50
Gebieden										
15 - 19	1092	81	3	16	16	10	55	1	80	15
20 - 24	1052	81	2	17	17	13	36	2	60	27
25 - 29	871	80	2	18	18	10	30	3	50	25
30 - 34	602	78	1	21	21	9	26	3	45	26
≥ 35	534	60	3	37	37	3	11	1	23	21
Gebieden										
15 - 19	144	76	3	21	21	10	53	3	83	16
20 - 24	163	81	2	17	17	25	31	2	69	45
25 - 29	135	79	-	21	21	23	27	1	63	46
30 - 34	99	77	2	21	21	24	16	3	52	60
≥ 35	87	56	2	42	42	8	38	2	25	50
Gebieden										
15 - 19	376	87	3	10	10	10	50	-	69	17
20 - 24	396	90	3	7	7	10	42	-	58	19
25 - 29	349	87	4	9	9	9	23	1	37	28
30 - 34	219	80	2	18	18	11	20	2	39	35
≥ 35	200	52	2	46	46	5	12	-	33	29
Gebieden										

ONDERWIJS VAN ZOONS VAN 15-19 JAAR, WERKEND IN DE LANDBOUW
Groepen A en B

Groepen A en B		Zoons, werkend in de landbouw						Hoofdstuk III	
Gebied	aan-tal	% met agrarisch onderwijs			Agrarisch dagonderwijs in % van alle agrarische onderwijs		Middelbaar agrarisch onderwijs in % van agrarisch dagonderwijs		
		in-to-taal	dagonderwijs		cur-sus-sen	in % van alle agrarische onderwijs	dagonderwijs in % van alle agrarische onderwijs		
			middel-baar	lager					
Noordelijk zeekleigebied	62 125	84 84	23 31	55 51	6 2	93 97	30 38		
Westelijk zeekleigebied	151	77	14	52	11	86	21		
Zeekleigebieden	213	79	17	53	9	89	24		
Noordelijk weidegebied	134 209	80 81	13 19	65 61	2 1	97 98	17 23		
Westelijk weidegebied	133	84	7	64	13	85	10		
Weidegebieden	267	82	10	64	8	90	14		
Noordelijk zandgebied	248 262	77 82	12 27	54 53	11 2	86 98	18 33		
Oostelijk zandgebied	216	85	16	64	5	94	20		
Centraal zandgebied	52	75	10	52	13	83	16		
Zuidelijk zandgebied	576	80	6	51	23	71	11		
Zandgebieden	1092	81	10	55	16	80	15		
Rivierkleigebieden	144	76	10	53	13	83	16		
Veenkoloniën	17 63	88 87	35 33	53 51	- 3	100 96	40 40		
Alle gebieden 1)	1733	80	10	56	14	83	15		

1) Excl. tuinbouwgebieden.

12.0.1 = 4/63

1 34 1

ONDERWIJS VAN ZOONS VAN 15 - 19 JAAR, WERKEND IN DE LANDBOUW 1)

Groepen A en B

Hoofdstuk III

Gebied en be- drijfs grootte	% zoons met agrarisch ond.			% zoons met an- der on- derwijs	% zoons zonder voortge- zet ond.	Dagonder- wijs in % van alle agrar.ond.
	in to- taal	met dag- onderwijs	alleen met cur- sussen			
Zeekleigebieden:						
< 5 ha	60	42	18	4	36	70
5 - 10 ha	63	53	10	12	25	84
10 - 20 ha	80	69	11	7	13	86
20 - 30 ha	97	97	-	-	3	100
≥ 30 ha	95	95	-	-	5	100
Rivierkleigebieden:						
< 5 ha	77	58	19	4	19	75
5 - 10 ha	71	53	18	3	26	75
10 - 20 ha	83	73	10	-	17	88
20 - 30 ha	62	57	5	9	29	92
≥ 30 ha	92	84	8	8	-	91
Weidegebieden:						
< 5 ha	85	62	23	2	13	73
5 - 10 ha	73	69	4	-	27	94
10 - 20 ha	81	76	5	5	14	93
20 - 30 ha	85	77	8	2	13	90
≥ 30 ha	96	96	-	-	4	100
Zandgebieden:						
< 5 ha	73	40	33	5	22	54
5 - 10 ha	78	61	17	3	19	78
10 - 20 ha	84	68	16	2	14	82
20 - 30 ha	91	80	11	-	9	87
≥ 30 ha	91	82	9	3	6	90
Alle gebieden 1):						
< 3 ha	60	43	17	9	31	72
3 - 5 ha	81	46	35	1	18	57
5 - 7 ha	70	53	17	4	26	76
7 - 10 ha	79	64	15	3	18	81
10 - 15 ha	82	68	14	3	15	83
15 - 20 ha	86	74	12	2	12	86
20 - 25 ha	88	80	8	2	10	91
25 - 30 ha	86	79	7	2	11	92
≥ 30 ha	93	90	3	2	5	96

1) Exclusief de tuinbouwgebieden.

NIVEAU VAN HET AGRARISCHE ONDERWIJS DER ZOONS, NAAR BEDRIJFSTYPE
Groepen A en B

Hoofdstuk III

Gebied	Bedrijfs- type 1)	In land- of tuinbouw werkende zoons					
		aantal	met agraris- ch onderwijs aantal	in %	% 2) met een agrarische opleiding in de vorm van		
					agraris- ch dagonderwijs middelbare vorm	agraris- che cursussen lagere vorm	speciale vorm
Alle gebieden, excl. tuinbouw- gebieden	{ landbouw	6341	4888	77	17	47	34
	{ tuinbouw	643	471	73	21	33	43
Tuinbouw- gebieden	{ landbouw	190	156	82	23	39	37
	{ tuinbouw	1350	1113	82	9	40	50
Alle gebieden, { landbouw	{ tuinbouw	6531	5044	77	17	46	34
		1993	1584	79	13	38	48

- 1) Er zijn twee grote groepen gevormd, namelijk: a. landbouwtype; dit omvat de akkerbouw-, veehouderij- en gemengde bedrijven.
b. tuinbouwtype; omvattende groenteteelt, fruitteelt, glas- cultuur, bollenteelt enz.

- 2) In % van alle zoons met agrarisch onderwijs.

ONDERWIJS VAN ZOONS, WERKEND IN DE LANDBOUW, NAAR BEDRIJFSGROOTTE PER GROEP VAN LANDBOUWGEBIEDEN

Groepen A en B

Bijlage 28

Hoofdstuk III

Ge- bied	Grootte van ouderlijk bedrijf in ha	In de land- en tuinbouw werkende zoons van 15 jaar en ouder										Agrarisch dagonderwijs in % van alle agrarische onderwijs	Middelbaar agrarisch onderwijs in % van de agrarische dagonderwijs
		aantal	% met		% zonder voortgezet onderwijs	% met agrarisch dagonderwijs		% met agrarische cursussen		speciale vorm			
			land- en tuinbouw- onderwijs	ander voortgezet onderwijs		middelbare vorm	lagere vorm	algemene vorm					
Zee- klee- len	< 5	193	51	4	45	2	21	25	45	9			
	5 - 10	174	61	3	36	7	30	21	61	20			
	10 - 20	211	78	3	19	12	39	23	65	24			
	20 - 30	161	83	3	14	25	45	11	84	36			
	≥ 30	257	89	3	8	56	25	7	91	69			
Weide- len	< 5	133	62	6	32	8	26	26	55	24			
	5 - 10	199	68	2	30	5	31	29	53	14			
	10 - 20	454	77	3	20	8	42	26	65	16			
	20 - 30	236	84	3	13	23	44	17	80	34			
	≥ 30	113	83	3	14	25	43	12	82	37			
Zand- gronden	< 5	523	53	4	43	7	19	25	49	27			
	5 - 10	1427	72	2	26	6	31	34	51	16			
	10 - 20	1657	86	2	12	11	42	31	60	19			
	20 - 30	385	90	1	9	22	39	26	68	36			
	≥ 30	160	92	1	7	22	46	23	74	32			
Rivier- klei- len	< 5	122	60	2	38	13	20	25	54	39			
	5 - 10	164	70	2	28	16	28	23	63	36			
	10 - 20	195	82	2	16	17	32	31	60	35			
	20 - 30	77	74	5	21	26	25	23	69	51			
	≥ 30	70	96	1	3	32	50	14	85	39			

ONDERWIJS VAN DE IN DE LANDBOUW WERKENDE ZOONS NAAR BEDRIJFTSGROOTTE

Groepen A en B

2 wisselende p.p. ≥ 15 p (2 x 6,1 p 20)

Hoofdstuk III

Gebied	Percentage zoons met agrarisch dagonderwijs							totaal
	.. naar grootteklasse van ouderlijk bedrijf							
	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-30 ha	30-50 ha	> 50 ha		
Noordelijk zeekleigebied	26	37	47	73	78	85	60	
Westelijk zeekleigebied	22	37	53	70	81	79	52	
Zeekleigebieden	23	37	51	71	80	82	54	
Noordelijk weidegebied	26	31	55	76	73	50	57	
Westelijk weidegebied	37	43	46	51	50	-	45	
Weidegebieden	35	36	49	67	69	50	51	
Noordelijk zandgebied	9	31	58	65	74	17	47	
Oostelijk zandgebied	28	40	55	67	67	-	47	
Centraal zandgebied	16	45	45	44	60	-	39	
Zuidelijk zandgebied	37	36	49	54	65	75	43	
Zandgebieden	25	36	52	61	70	40	45	
Rivierkleigebieden	34	44	49	49	77	94	48	
Veenkoloniën	50	40	83	92	100	-	81	
Tuinbouwgebieden	40	45	48	61	74	67	42	
Alle gebieden	34	37	51	64	74	78	47	

1 38 1

ONDERWIJS VAN BEDRIJFSHOOFDEN PER GEBIED
Groepen A en B

Bijlage 30
Hoofdstuk III

Gebied	Bedrijfshoofden											Agrarisch dagonderw. in % van alle agrarisch onder- wijs	Middelb. agrar. onderw. in % v/h agrar. dagonder- wijs
	aan- tal	percentage met			percentage zonder voortge- zet onder- wijs	percentage met		percentage met					
		land- en tuin- bouw onder- wijs	and- er voort- gezet onder- wijs	agrari- sch onder- wijs		dag- onder- wijs	agrari- sche cursussen		speci- ale vorm				
							bare vorm	lage- re vorm		alge- mene vorm			
Noordelijk zeekleigebied	251	56	5	39	20	5	29	2	45	80			
Westelijk zeekleigebied	539	48	1	51	6	4	34	4	21	60			
Zeekleigebieden	790	50	3	47	10	4	32	4	28	71			
Noordelijk weidegebied	459	44	2	53	6	4	31	3	23	60			
Westelijk weidegebied	440	44	2	54	2	3	35	4	11	40			
Woldegebieden	899	44	2	54	4	4	33	3	18	50			
Noordelijk zandgebied	858	38	1	61	2	3	29	4	13	40			
Oostelijk zandgebied	901	44	-	55	2	2	39	1	9	50			
Centraal zandgebied	148	56	-	45	1	1	48	6	4	50			
Zuidelijk zandgebied	1239	60	1	40	2	3	54	1	8	40			
Zandgebieden	3146	49	1	50	2	3	42	2	10	40			
Rivierkleigebied	458	45	2	53	2	2	38	3	2	50			
Veenkoloniën	79	81	3	16	42	5	30	4	58	89			
Tuinbouwgebieden	862	36	4	60	1	2	30	3	8	33			
Allo gebieden ¹⁾	6234	47	2	51	4	3	38	2	15	57			
Alle gebieden, excl. tuinbouwgebieden	5372	49	1	50	4	3	39	3	14	57			

1) Inclusief tuinbouwgebieden.

RWIJS VAN DE BEDRIJFSHOOFDEN, NAAR LEEFTIJD EN BEDRIJFSGROOTTE
erland, excl. tuinbouwgebieden)
pen A en B

Hoofdstuk II

tijdsklasse en ijfsgrootte	Bedrijfshoofden										Agrarisch dagonderwijs in % van alle agrarisches onderwijs	Middelbaar agrarisch onderwijs in % van het agrarisches dagonderwijs
	aantal	% met		zonder voortgezet onderwijs	% met agrarisch dagonderwijs		% met agrarische cursussen		speciale vorm			
		land- en tuinbouw- onderwijs	ander voortgezet onderwijs		middelbare vorm	lagere vorm	algemene vorm					
35 jaar	6	50	-	50	-	33	17	-	66	-	-	
44 jaar	508	71	2	27	8	12	45	6	28	40	40	
54 jaar	1909	60	2	38	6	4	48	2	17	60	60	
64 jaar	1966	44	1	55	3	1	37	3	9	75	75	
65 jaar	983	24	1	75	1	1	21	1	8	50	50	
5 ha	1052	31	2	67	1	1	25	4	6	50	50	
10 ha	1709	43	6	56	1	2	38	2	7	33	33	
20 ha	1689	54	1	45	3	4	45	2	13	43	43	
30 ha	533	65	3	32	8	6	49	2	22	57	57	
30 ha	389	76	4	20	27	6	40	3	43	82	82	

BEROEPSCATEGORIE VAN ZOONS, WERKEND BUITEN DE LANDBOUW
Groepen A en B

Hoofdstuk IV

Gebied	Zoons, werkend buiten de landbouw			
	aan- tal	% zelf- standig	% hoofd- arbeider	% hand- arbeider
Noordelijk zeekleigebied	112	14	34	52
Westelijk zeekleigebied	334	17	32	51
Zeekleigebieden	446	16	33	51
Noordelijk weidegebied	247	9	41	50
Westelijk weidegebied	317	18	31	51
Weidegebieden	564	14	35	51
Noordelijk zandgebied	539	7	33	60
Oostelijk zandgebied	771	3	22	75
Centraal zandgebied	128	9	20	71
Zuidelijk zandgebied	1250	5	19	76
Zandgebieden	2688	5	22	73
Rivierkleigebieden	392	9	23	68
Tuinbouwgebieden	486	12	37	51
Alle gebieden 1)	4593	8	27	65
verdeeld over				
15-19 jaar	633	0	14	86
20-24 jaar	1170	3	25	72
25-29 jaar	1223	8	31	61
30-34 jaar	873	12	33	55
≥ 35 jaar	694	17	30	53

1) Inclusief Veenkoloniën.

ZOONS MET EEN ZELFSTANDIGE POSITIE BUITEN DE LANDBOUW

Groepen A en B

Hoofdstuk IV

Gebied	Zoons met een zelfstandig beroep buiten de landbouw						
	aan- tal	%	% winkeliers		% handelaren en commis- sionairs	%	%
			zuivel-en groente- handel	overi- ge		overige zelf- standigen	met vrije beroepen
Zeekleigebieden	71	13	8	14	37	8	20
Weidegebieden	78	21	22	15	21	14	7
Zandgebieden	132	34	5	20	26	11	4
Rivierkleigebieden	37	24	14	11	22	24	5
Tuinbouwgebieden	56	12	16	24	25	12	11
Alle gebieden 1)	377	23	12	17	26	13	9

1) Inclusief Veenkoloniën.

ZOONS MET EEN AAN DE LANDBOUW VERWANT BEROEP

Groepen A en B

Hoofdstuk IV

Aantal zoons van 15 jaar en ouder

	totaal	agrarisch(e) onderwijs onderzoek en voorzichting		tech nisch em- ployé 1)	in dienst van kl.-ver- eniging	met functie t.b.v. rundvee- houderij 2)	pluim vee- selec- teur	vee hande- laar	in loonwer- kersbedrijf		met handel in agrarische produkten en benodigdheden		overi- gen
		academ. gevormd	over- rigen						zelf- standig	loon- dienst	zelf- standig	loon- dienst	
Noordelijk													
zeekleigebied	17	2	7	2	1	1	-	2	-	1	-	1	1
Westelijk													
zeekleigebied	22	1	6	2	-	-	-	-	2	3	3	2	3
Zeekleigebied	39	3	13	4	-	1	-	2	2	4	3	3	4
Noordelijk													
weidegebied	18	1	3	-	3	2	-	1	2	4	-	-	2
Westelijk													
weidegebied	28	-	2	1	3	2	-	4	7	5	1	-	3
Weidegebieden	46	1	5	1	6	4	-	5	9	9	1	-	5
Noordelijk													
zandgebied	63	1	15	4	10	9	1	4	5	2	1	5	6
Oostelijk	57	-	13	2	9	5	3	2	2	9	1	6	5
zandgebied		Centraal											
zandgebied	8	-	1	-	-	-	1	2	1	2	-	-	1
Zuidelijk	77	-	23	1	9	6	5	2	10	8	3	10	1
zandgebied													
Zandgebieden	205	1	52	7	28	20	10	10	18	21	5	21	12
Rivierklei- gebieden													
Tuinbouw- gebieden	23	3	4	-	-	1	-	1	6	3	1	2	2
Alle gebieden	340	8	81	15	34	27	10	19	35	41	12	32	26

1) Toezichhoudend personeel in land-, tuin-, bosbouw en in cultuurtechnisch werk

2) Zoals controleur fokvereniging en stalcontroleur

3) Waarvan 3 vertegenwoordigers in bloembollen

Gebied	In enquêtegemeente wonende zoons									
	aantal	in % van alle af-gevoelde zoons	% inwonend en werkend in		% uitwonend en werkend in		% werkend in		andere gemeente op een afstand van	andere gemeente op een afstand van
			enquôte- of aan- grenzende gemeente	andere gemeente op een afstand van < 15 km	enquôte- of aan- grenzende gemeente	andere gemeente op een afstand van < 15 km	enquôte- of aan- grenzende gemeente	andere gemeente op een afstand van < 15 km		
Noordelijk zeekleigebied	49	43	87	5	8	89	-	11	87	4 19
Westelijk zeekleigebied	167	50	69	23	8	79	13	8	73	19 8
Zeekleigebieden	216	37	74	18	8	80	12	8	76	16 8
Noordelijk weidegebied	105	43	79	13	8	88	7	5	82	11 7
Westelijk weidegebied	176	55	74	17	9	64	29	7	72	19 9
Weidegebieden	281	50	76	15	9	75	19	6	76	16 8
Noordelijk zandgebied	319	59	92	3	5	98	-	2	94	2 4
Oostelijk zandgebied	556	72	95	3	2	97	1	2	95	2 3
Centraal zandgebied	90	70	94	-	6	89	-	11	92	- 8
Zuidelijk zandgebied	943	76	83	8	9	89	6	5	84	8 8
Zandgebieden	1908	71	89	5	6	93	3	4	90	5 5
Rivierklei-gebieden	274	70	67	25	8	72	20	8	69	23 8
Tuinbouw-gebieden	269	55	80	14	6	88	7	5	83	11 6
Alle ge-bieden 1)	2954	64	84	9	7	88	7	5	85	9 6

1) Inclusief Veenkoloniën.

MIGRATIE VAN DE UITWONENDE ZOONS
Groepen A en B

Bijlage 36

Hoofdstuk IV

noordelijk

Gebied	Aantal uitwo- nende zoons	% zoons, wonend in gemeente					in buiten- land
		waar ouders wonen 1)	op een afstand van 2)				
			< 30 km	30-59 km	60-89 km	≥ 90 km	
noordelijk zeekleigebied	74	20	19	9	4	32	16
westelijk zeeklei- gebied	235	40	20	9	4	12	15
zeekleigebieden	309	35	20	9	4	17	15
noordelijk weide- gebied	183	36	14	5	7	25	13
westelijk weidegebied	192	40	25	13	6	5	11
weidegebieden	375	38	19	9	7	15	12
noordelijk zandgebied	360	55	10	8	4	17	6
oostelijk zandgebied	355	63	13	8	4	9	3
centraal zandgebied	77	70	8	3	3	9	7
zuidelijk zandgebied	552	65	12	6	5	3	9
zandgebieden	1343	62	11	7	4	9	7
rivierklei gebieden	208	59	14	10	2	8	7
tuinbouw- gebieden	315	44	15	9	4	8	20
alle gebieden 1)	2561	53	14	8	5	10	10
noordelijk zeekleigebied	122	71	12	2	1	2	12
westelijk zeekleigebied	245	76	8	3	1	7	5
zeekleigebieden	367	75	10	2	1	6	6
noordelijk weidegebied	188	73	9	6	-	2	10
westelijk weidegebied	147	66	22	1	1	1	9
weidegebieden	335	70	15	4	-	1	10
noordelijk zandgebied	333	78	6	5	2	3	6
oostelijk zandgebied	232	77	10	-	5	1	7
centraal zandgebied	50	74	6	6	4	-	10
zuidelijk zandgebied	340	70	9	1	1	2	17
zandgebieden	955	75	8	3	2	2	10
rivierklei gebieden	141	68	11	7	1	4	9
tuinbouw- gebieden	502	79	5	3	0	1	12
alle gebieden 3)	2323	75	9	3	1	2	10

1) Of in een daaraan grenzende gemeente.

2) Ten opzichte van de enquetegemeente.

3) Inclusief Veenkoloniën.

Gebied	De uitwonende zoons, die buiten de landbouw werken									
	% wonend in een gem. met karakter ¹⁾ van			% zoons, wonend in gemeente						
	aantal	% platte-land	geïndustr. platteland	stad	overige typen 2)	van enquôte	in zelfde provincie	in randstad 3)	in andere provincie	overige 2)
Noordelijk zeekleigebied	74	41	14	30	15	14	32	18	22	14
Westelijk zeekleigebied	235	49	12	24	15	29	29	11	16	15
Zeekleigebieden	309	47	12	26	15	25	30	12	18	15
Noordelijk weidegebied	183	42	17	28	13	22	27	21	16	13
Westelijk weidegebied	192	42	17	29	12	24	35	18	12	11
Weidegebieden	375	42	17	29	12	23	31	19	14	12
Noordelijk zandgebied	360	52	23	18	7	38	26	13	17	6
Oostelijk zandgebied	355	51	23	22	4	39	36	7	15	3
Centraal zandgebied	77	75	9	8	8	51	22	10	9	8
Zuidelijk zandgebied	552	57	18	16	9	44	33	3	10	9
Zandgebieden	1344	55	20	18	7	41	31	7	13	7
Rivierkleigebieden	208	59	16	18	7	43	31	7	11	7
Tuinbouwgebieden	315	42	10	29	19	29	36	8	7	20
Alle gebieden ⁴⁾	2561	51	17	22	10	35	32	10	13	10

1) Indeling C.B.S. (typologie van gemeenten) 1958. De IJsselmeerpolders als platteland gerekend.

2) Inclusief buitenland.

3) Gemeenten in de provincies Noord- en Zuidholland en Utrecht.

4) Inclusief Veenkoloniën.

ONDERWIJS VAN DE BUITEN DE LANDBOUW WERKENDE ZOONS
Groepen A en B 1)

		Hoofdstuk IV					
		Zoons, die buiten de landbouw werken					
Indeling	aantal	% met voortgez. onderw.		% zonder voortgez. onderwijs	% niet-agrar. onderwijs naar vorm		cursussen
		niet-agrarisch	agrarisches		hoger en lager dag-	onderwijs	
Grootte van							
oudertijk							
bedrijft in de							
< 5	1208	48	13	39	9	60	31
5 - 10	1408	47	22	31	9	62	29
10 - 20	881	57	27	16	16	52	32
20 - 30	200	66	24	10	36	44	20
≥ 30	96	77	17	6	53	31	16
totaal	3793	51	21	28	14	57	29
Leertijds-							
klasse in							
jaren							
15 - 19	544	74	8	18	2	86	12
20 - 24	976	58	18	24	15	62	23
25 - 29	1008	50	24	26	25	41	34
30 - 34	692	42	27	31	26	27	47
≥ 35	573	32	22	45	28	26	46

1) Exclusief de tuinbouwgebieden en de nog schoolgaande zoons.

DE AFVLOEIING VAN ZOONS UIT DE LANDBOUW

Groepen A en B

Hoofdstuk IV

2)

Gebied	% zoons, afgevlloed en nog af te vloeien													
	in de leeftijdsklasse						totaal	in de grootteklasse (ouderlijk bedrijf)						
	15-19 jr.	20-24 jr.	25-29 jr.	30-34 jr.	35-39 jr.	≥ 40 jr.		< 5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15-20 ha	20-30 ha	≥ 30 ha	
Noordelijk zeekleigebied	28	35	35	34	19	24	31 45	61 67	33 56	35 33	22 33	23 35	19 31	
Westelijk zeekleigebied	29	31	39	39	40	38	35	47	45	25	28	18	26	
Zeekleigebieden	29	32	38	38	34	34	34	50	42	27	26	19	23	
Noordelijk weidegebied	32	33	37	38	44	30	35 45	47 72	46 56	41 46	27 37	28 30	29 41	
Westelijk weidegebied	28	35	43	47	44	25	38	50	47	31	32	26	26	
Weidegebieden	30	34	40	43	44	28	36	49	46	35	30	27	28	
Noordelijk zandgebied	30	40	39	39	38	28	37 51	57 71	45 64	28 47	23 39	23 30	13 25	
Oostelijk zandgebied	44	47	47	40	43	26	43	61	45	32	30	30	27	
Centraal zandgebied	35	38	51	39	55	53	42	64	41	27	29	0	17	
Zuidelijk zandgebied	35	43	48	50	45	35	43	61	46	37	30	28	22	
Zandgebieden	36	43	46	44	43	31	41	60	46	34	28	26	19	
Rivierklei- gebieden	40	39	42	44	48	44	42	57	44	34	32	34	24	
Tuinbouw- gebieden	26	25	29	30	30	25	27	28	27	29	32	15	21	
Alle gebieden ¹⁾	34	37	41	41	40	31	38	44	45	33	29	26	23	

1) Inclusief Veenkoloniën.

2) Deze laatste groep bereidt zich voor op een niet-agrarisch beroep.

PRIMAIRE EN SECUNDAIRE AFVLOEIING DER ZOONS
Groepen A en B

Groepen A en B		Hoofdstuk IV															
		Afvloeiing der zoons				% primaire afvloeiing in de grootteklasse 2) (van ouderlijk bedrijf) van											
		in aantal	% primair afgevoerd	% secundair afgevoerd	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-30 ha	≥ 30 ha								
Gebied																	
Noordelijk zeekleigebied		145	44	70	30	30	67	64	50	59	71	72	86	85	83	93	
Westelijk zeekleigebied		387		51	49	49	43	43	44		57	57	65	65	76		
Zeekleigebieden		532		56	44	44	49	49	45	45	62	62	73	73	79		
Noordelijk weidegebied		313	62	69	72	31	28	71	73	57	68	70	69	79	75	74	82
Westelijk weidegebied		352		53	47	47	58	58	56	56	47	47	63	63	29		
Weidegebieden		665		61	39	39	61	61	57	57	57	57	74	74	67		
Noordelijk zandgebied		596	130	54	61	46	39	58	61	52	60	52	59	51	72	58	70
Oostelijk zandgebied		830		60	40	40	59	59	60	60	62	62	67	67	56		
Centraal zandgebied		138		50	50	50	49	49	57	57	49	49	-	-	-		
Zuidelijk zandgebied		1439		47	53	53	60	60	43	43	43	43	43	43	80		
Zandgebieden		3003		52	48	48	58	58	50	50	49	49	53	53	62		
Rivierkleigebieden		460		58	52	52	53	53	56	56	63	63	70	70	68		
Alle gebieden 1)		4692		55	45	45	56	56	51	51	52	52	64	64	72		
Tuinbouwgebieden		589		61	39	39	61	61	66	66	57	57	88	88	50		
Alle gebieden, incl. de tuinbouwgebieden		5281		55	45	45	58	58	51	51	52	52	65	65	71		

1) Inclusief Veenkoloniën, exclusief tuinbouwgebieden.

2) In % van de totale afvloeiing per grootteklasse

Nb. De "full-time" deponderwijs volgende zoons, die zich op een niet-agrarisch beroep voorbereiden, zijn als primair afgevoerd beschouwd.

VOORTGEZET DAGONDERWIJS VAN DE AFGEVLOEIDE ZOONS
Groepen A en B

Hoofdstuk IV

Gebied	Zoons van 15 jaar en ouder			
	primair afgevloed ¹⁾		secundair afgevloed	
	aantal	% met dag- onderwijs	aantal	% met dag- onderwijs
Noordelijk zeekleigebied	101333	88 93	44 141	36 58
Westelijk zeekleigebied	199	83	188	20
Zeekleigebieden	300	85	232	23
Noordelijk weidegebied	215449	87 94	98 172	33 65
Westelijk weidegebied	188	70	164	24
Weidegebieden	403	79	262	27
Noordelijk zandgebied	322 812	80 88	274 518	35 53
Oostelijk zandgebied	501	69	329	29
Centraal zandgebied	69	68	69	16
Zuidelijk zandgebied	678	73	761	23
Zandgebieden	1570	73	1433	26
Rivierklei- gebieden	268	75	192	15
Tuinbouw- gebieden	360	84	229	24
Alle gebieden ²⁾	2925	77	2356	25

baad = 1963
20 6, 10, 39

1963: ten
minste
2 jaar,

1967 geen min
eis.

1) Inclusief de volledig dagonderwijs volgende zoons, die daarna een beroep buiten de landbouw zullen aanvaarden.

2) Inclusief Veenkoloniën.

PRIMAIR AFGEVLCEIDE ZOONS MET VOORTGEZET DAGONDERWIJS
Groepen A en B

Gebied	% der primair afgevlceide zoons, dat voortgezet dagonderwijs volgde										naar leeftijdsklasse (in jaren)	
	naar grootteklasse ¹⁾ (in ha)										naar leeftijdsklasse (in jaren)	
	< 5	5-10	10-20	20-30	≥ 30	totaal		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39
Noordelijk zoekleigebied	74 ⁶⁷	92 ⁹²	88 ⁹¹	100 ¹⁰⁰	100 ⁹⁹	88	93	93	89	85	83	100
Westelijk zoekleigebied	72	73	94	100	98	83	90	90	88	81	78	70
Zeckleigebieden	72	78	92	100	99	85	91	91	88	82	80	73
Noordelijk weidegebied	75 ⁸⁹	81 ⁸⁶	88 ⁹⁷	96 ⁹⁷	93 ⁹⁷	87	94	96	86	91	79	87
Westelijk weidegebied	53	64	80	100	100	70	87	87	65	74	53	53
Weidegebieden	59	73	84	97	94	79	92	92	75	83	66	70
Noordelijk zandgebied	66 ⁷³	83 ⁸⁷	93 ⁹³	96 ¹⁰⁰	100 ⁹⁶	80	88	91	84	75	71	62
Oostelijk zandgebied	55	66	87	93	89	69	89	89	71	59	42	52
Centraal zandgebied	60	69	83	-	-	68	80	80	70	67	100	-
Zuidelijk zandgebied	59	71	88	81	100	73	85	85	75	60	46	29
Zandgebieden	60	71	89	91	96	73	87	87	75	64	52	48
Rivierkleigebieden	59	73	85	96	100	75	97	97	76	71	46	29
Tuinbouwgebieden	83	90	81	100	100	84	94	94	89	83	69	45
Alle gebieden 2)	68	73	87	95	97	77	90	90	78	72	60	53

1) Van het ouderlijke bedrijf.
2) Inclusief de Veerkolonien.

BEROEPSMOBILITEIT VAN DE ZOONS
Groepen A en B

Hoofdstuk IV

Woongemeente. en beroepscategorie van de zoon	% zoons			totaal
	mobiliteit ten opzichte van hun vader			
	gestegen	gelijk gebleven	gedaald	
Woongemeente				
a. ligging ten opzichte van de woongemeente van de vader:				
dezelfde gemeente	19	46	54	46
aangrenzende gemeente	14	16	20	18
andere gemeente { < 30 km	15	13	10	12
op een afstand { 30-59 km	13	5	3	5
van { 60-89 km	5	4	1	3
{ ≥ 90 km ¹⁾	34	16	12	16
b. met als typering ²⁾ :				
overwegend plattelands	51	69	80	71
verstedelijkt platteland	14	10	8	10
stedelijk karakter	35	21	12	19
Beroepscategorie:				
zelfstandige	19	19	4	14
hoofdarbeider	81	34	10	31
handarbeider	-	48	86	55
Aantal zoons	119	553	372	1044

1) Inclusief geëmigreerde zoons.

2) Exclusief geëmigreerde zoons; typologie van C.B.S. (1958).

LEEFTIJD BIJ AANVAARDING VAN BEDRIJF
Groepen A en B

Gebied	Hoofdstuk V				
	Gemiddelde leeftijd (in jaren)				
	van bedrijfshoofd bij aanvaarding, dat een bedrijf naar grootte huidige bedrijf				
	< 5 ha	5-15 ha	15-30 ha	≥ 30 ha	% bedrijfshoofden, die vóór het 30e jaar, naar grootte van huidige bedrijf
Zeekleigebieden	34,1	32,0	29,9	28,1	38 49 55 73
Weidegebieden	31,7	29,8	28,7	28,3	52 61 68 68
Zandgebieden	32,2	31,8	30,6	29,8	47 44 53 59
Rivierkleigebieden	34,1	31,8	31,8	30,5	29 41 39 41
Alle gebieden ¹⁾	32,6	31,4	29,8	28,4	44 46 57 67

1) Inclusief Veenkoloniën en exclusief tuinbouwgebieden.

BEDRIJFSHOOFDEN, DIE NA HUN HUWELIJK EEN BEDRIJF AANVAARDDEN
Groepen A en B

Hoofdstuk V

Gebied	% bedrijfshoofden, dat een bedrijf aanvaardde t.o.v. hun huwelijk na			
	< 3 jaar	3-4 jaar	5-9 jaar	≥ 10 jaar
Noordelijk zeekleigebied	27	13	18	42
Westelijk zeekleigebied	23	12	24	41
Zeekleigebieden	24	12	22	42
Noordelijk weidegebied	32	10	24	34
Westelijk weidegebied	29	18	28	25
Weidegebieden	30	14	26	30
Noordelijk zandgebied	28	15	26	31
Oostelijk zandgebied	18	12	24	46
Centraal zandgebied	26	20	23	31
Zuidelijk zandgebied	29	17	27	27
Zandgebieden	24	14	25	37
Rivierkleigebieden	24	15	22	39
Tuinbouwgebieden	19	9	30	42
Alle gebieden	24	14	25	37

LEEFTIJD BIJ HUWELIJK EN BIJ BEDRIJFSHOOFD WORDEN
Groepen A en B

Hoofdstuk V

Gebied	Grootte- klasse in ha	Mannelijke bedrijfshoofden (1x gehuwd)				
		gemiddelde leeftijd in jaren bij		% dat bedrijfshoofd werd		
		huwelijk	in functie treden	vóór huwelijk	gelijk met huwelijk	na huwelijk
Zeekleigebieden	< 5	27,1	33,7	16	23	61
	5-15	27,7	31,5	14	37	49
	15-30	27,9	29,7	11	56	33
	≥ 30	27,5	27,9	16	62	22
Weidegebieden	< 5	27,4	31,9	20	35	45
	5-15	27,5	29,5	7	58	35
	15-30	27,3	28,4	8	68	24
	≥ 30	26,7	27,9	8	68	24
Zandgebieden	< 5	28,7	32,1	10	50	40
	5-15	29,0	31,6	8	57	35
	15-30	28,3	30,3	8	60	32
	≥ 30	28,2	30,0	15	49	36
Rivierkleigebieden	< 5	30,1	34,2	8	52	40
	5-15	32,1	33,3	9	62	29
	15-30	30,3	31,5	9	77	14
	≥ 30	30,8	30,6	23	71	6
Alle gebieden 1)	< 5	28,3	32,6	13	42	45
	5-15	28,8	31,3	8	56	36
	15-30	28,1	29,7	9	63	28
	≥ 30	27,8	28,5	16	61	23

1) Inclusief Veenkoloniën, exclusief tuinbouwgebieden.

Gebied	Bestaande bedrijven, die overgenomen zijn						
	aantal	bedrijven vrijgekomen door			overlijden	emi- gratie	overige en onbekende oorzaken
		verandering van beroep	ouderdom, invaliditeit, ziekte	rentenieren			
Noordelijk zeekleigebied	197	6	15	48	20	2	9
Westelijk zeekleigebied	367	6	15	47	23	0	9
Zeekleigebieden	564	6	15	47	22	1	9
Noordelijk weidegebied	309	9	10	50	20	2	9
Westelijk weidegebied	280	13	16	43	20	1	7
Weidegebieden	589	11	13	46	20	2	8
Noordelijk zandgebied	552	11	22	36	27	1	3
Oostelijk zandgebied	656	4	27	26	41	0	2
Centraal zandgebied	100	12	30	29	22	3	4
Zuidelijk 1) zandgebied	757	7	29	35	24	2	3
Zandgebieden 1)	2065	8	26	32	30	1	3
Rivierklei- gebieden	284	5	18	37	31	2	8
Tuinbouw- gebieden	463	15	11	41	25	2	6
Alle ge- bieden 2)	3560	8	21	38	27	1	5
excl. tuinb. geb. incl. tuinb. geb.	4023	9	20	38	27	1	5

1) Exclusief Neer.

2) Inclusief Veenkoloniën.

Gebied	Percentage vorige bedrijfshoofden, dat bedrijf overdroeg op een leeftijd van.						
	< 50 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70-74 jaar	≥ 75 jaar
Noordelijk zeekleigebied	15	8	11	17	19	16	14
Westelijk zeekleigebied	11	6	10	18	19	21	15
Zeekleigebieden	12	7	10	18	19	19	15
Noordelijk weidegebied	16	9	9	21	23	15	7
Westelijk weidegebied	17	6	11	20	21	15	10
Weidegebieden	16	8	10	20	22	15	9
Noordelijk zandgebied	13	6	8	19	26	16	12
Oostelijk zandgebied	5	5	6	18	24	22	20
Centraal zandgebied	14	3	7	12	21	30	13
Zuidelijk zandgebied	9	4	6	17	24	23	17
Zandgebieden	9	5	7	17	24	21	17
Rivierkleigebieden	9	2	9	17	23	23	17
Tuinbouwgebieden	16	8	7	21	22	16	10
Alle gebieden	11	5	8	18	23	20	15

1) Inclusief Veenkoloniën, exclusief tuinbouwgebieden.

OVERNEMING VAN BEDRIJVEN DOOR ZOONS VAN GEENQUETEERDEN

Groepen A en B

Hoofdstuk V

Gebied	Bedrijven van zoons, zelfst. boer of tuinder				Nieuwe bedrijven ontstaan door		
	aantal	% overgenomen van		% nieuw ontstaan	split-sing	ont-ginning	samen-1) voeging
		(schoon-ouders)	andere familie				
Noordelijk zeekleigebied	46	19	9	46	26	73	- 27
Westelijk zeekleigebied	86	12	15	43	30	63	8 29
Zeekleigebieden	132	15	13	44	28	66	6 28
Noordelijk weidegebied	76	23	15	39	23	27	40 33
Westelijk weidegebied	91	12	10	46	32	61	- 39
Weidegebieden	167	17	12	43	28	49	14 37
Noordelijk zandgebied	163	19	10	49	22	85	- 15
Oostelijk zandgebied	116	26	15	37	22	79	21 -
Centraal zandgebied	28	12	19	38	31	63	12 25
Zuidelijk zandgebied	241	24	10	27	39	77	14 9
Zandgebieden ²⁾	548	23	11	36	30	78	12 10
Rivierkleigebieden	72	17	19	30	34	63	4 33
Tuinbouwgebieden	324	4	4	36	56	67	1 32
Alle gebieden ³⁾	1256	16	10	38	36	69	7 24

1) Samenvoeging van los land.

2) Exclusief Neer.

3) Inclusief Veenkoloniën.

BEDRIJFSWISSELING
Groepen A en B

Gebied	Mannelijke bedrijfschouwen		Bedrijfschouwen, die van bedrijf zijn verwisseld						Hoofdstuk V	
	aan- tal	% dat van bedrijf is verwisseld	aan- tal	% met een huidig bedrijf van				20-30 ha	≥ 30 ha	
				< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-30 ha			
Noordelijk zeekleigebied	251	25	64	17	20	24	17		22	
Westelijk zeekleigebied	539	19	105	35	22	21	11		11	
Zeekleigebieden	790	21	169	28	21	22	14		15	
Noordelijk weidegebied	459	40	182	6	21	38	20		15	
Westelijk weidegebied	440	31	138	23	22	42	9		4	
Weidegebieden	899	36	320	13	22	40	15		10	
Noordelijk zandgebied	858	35	298	16	27	34	15		8	
Oostelijk zandgebied	901	12	104	25	50	12	5		8	
Centraal zandgebied 1)	148	22	33	30	21	43	6		-	
Zuidelijk zandgebied 1)	1160	27	313	16	37	41	5		1	
Zandgebieden 1)	3067	24	748	18	34	34	9		5	
Rivierkleigebieden	458	21	96	22	33	23	11		11	
Veenkoloniën	79	30	24	4	4	38	46		8	
Alle gebieden 2)	5293	26	1357	18	29	33	12		8	

1) Exclusief Neer.

2) Exclusief tuinbouwgebieden.

DE ZOONS-OPVOLGERS
Groepen A en B

Hoofdstuk V

Gebied	Gezinnen, waar alle zoons ≥ 15 jaar zijn en één zoon als opvolger is aangewezen									
	Gezinnen met 2 zoons			Gezinnen met 3 of meer zoons						
	% met als opvolger		aan- tal	% gezinnen met als opvolger		% gezinnen met als opvolger				
	oudste zoon	jongste zoon		oudste zoon	jongste zoon	oudste zoon	jongere zoon	jongste zoon		
Noordelijk zeekleigebied	55	42	58	18	28	39	33			
Westelijk zeekleigebied	48	52	48	34	6	29	65			
Zeekleigebieden	103	47	53	52	13	33	54			
Noordelijk weidegebied	58	26	74	60	6	47	47			
Westelijk weidegebied	29	31	69	46	24	35	41			
Weidegebieden	87	28	72	106	14	42	44			
Noordelijk zandgebied	97	40	60	79	24	43	33			
Oostelijk zandgebied	135	55	45	153	38	34	28			
Centraal zandgebied	14	21	79	17	24	52	24			
Zuidelijk zandgebied	56	43	57	136	16	49	35			
Zandgronden	302	46	54	385	26	42	32			
Rivierkleigebied	52	44	56	67	19	45	36			
Alle gebieden ¹⁾	550	43	57	616	22	41	37			

1) Inclusief Veenkoloniën.

Toelichting. Ten einde een bepaald opvolgingspatroon te kunnen signaleren, komen alleen gezinnen met twee of meer zoons in aanmerking. Bovendien zijn alleen de gezinnen beschouwd, waarvan alle zoons 15 jaar of ouder zijn, omdat daar noodzakelijkerwijs de bedrijfsopvolging en afvloeiing tot uitvoering dienden te komen. De gezinnen waar nog geen beslissing is genomen zijn buiten beschouwing gebleven.

GENERATIE-AFSTAND TUSSEN BEDRIJFSHOOFDEN EN ZOONS-OPVOLGERS¹⁾

Bijlage 52

roepen A en B

Hoofdstuk V

Gebied, bedrijfsgrootte	Aantal bedrijfs- hoofden met zoon- opvolger	Leeftijdsverschil tussen bedrijfshoofden en zoons, die als opvolger zijn aangewezen													
		Gemiddeld leeftijds- verschil in jaren	% bedrijfshoofden, waarvan de zoon-opvolger ... jaar jonger is												
			< 25 jaar	25-27 jaar	28-29 jaar	30-31 jaar	32-33 jaar	34-35 jaar	36-37 jaar	38-39 jaar	40-41 jaar	42-44 jaar	> 45 jaar		
oordelijk zeekleigebied	148	32,9	5,3	13,5	11,5	14,2	15,6	12,9	3,4	9,5	4,7	4,7	4,7	4,7	
	412	33,3	6,4	11,4	9,4	11,9	13,9	11,5	9,7	9,5	8,0	4,7	3,6	3,6	
	560	33,2	6,1	11,9	10,0	12,5	14,3	11,8	8,0	9,5	7,2	4,7	4,0	4,0	
oestelijk zeekleigebied	248	32,6	4,0	16,2	16,2	14,2	9,2	9,7	8,1	8,4	5,6	5,2	3,2	3,2	
	230	33,9	3,4	11,3	12,2	12,2	10,9	12,6	10,5	6,5	9,6	6,9	3,9	3,9	
	478	33,3	3,8	13,8	14,3	13,1	10,1	11,1	9,2	7,6	7,5	6,1	3,4	3,4	
oordelijk zandgebied	417	32,3	8,6	13,3	16,1	13,4	11,5	10,8	5,6	6,0	6,0	4,6	4,1	4,1	
	588	33,4	4,6	11,7	14,1	13,1	12,6	10,2	10,6	6,1	5,3	6,3	5,4	5,4	
	60	34,8	8,3	6,7	5,0	8,3	13,3	10,0	13,3	10,0	10,0	10,0	5,1	5,1	
Centraal zandgebied	498	36,9	0,8	4,4	5,2	8,8	11,2	11,9	13,5	11,9	9,9	10,6	11,8	11,8	
	1563	34,3	4,7	9,6	11,5	11,6	11,9	10,9	15,2	8,0	7,1	7,3	7,2	7,2	
	248	36,9	1,6	5,6	2,8	10,0	10,1	11,3	13,4	10,5	12,5	12,1	10,1	10,1	
Rivierklegebieden ²⁾	2899	34,1	4,5	10,5	10,8	12,0	12,1	11,1	9,9	8,4	7,6	6,9	6,2	6,2	
	476	34,6	5,1	9,2	9,4	11,9	8,2	11,1	10,3	10,4	9,3	6,8	8,1	8,1	
	889	34,6	4,2	9,5	9,8	11,2	13,1	9,8	11,0	8,9	6,9	8,1	7,5	7,5	
10 - 20 ha	954	33,8	4,8	11,1	11,5	12,4	11,5	12,7	9,2	7,1	7,2	7,3	5,2	5,2	
	580	33,3	4,0	12,6	12,4	12,7	14,7	10,2	9,0	7,8	8,1	4,4	4,1	4,1	
	≥ 20 ha														

) Alleen voor gezinnen met een mannelijk bedrijfshoofd, waar een zoon als toekomstige opvolger is aangewezen.

) Inclusief Veenkoloniën, exclusief tuinbouwgebieden.

Groepen A en B

Gebied en bedrijfs- grootte	Gemiddeld tijdsver- schil in jaren	% zoons-opvolgers naar tijdsverschil tussen huwelijksjaar van de vader en ge- boortejaar van de zoon									
		< 2 jaar	2 - 3 jaar	4 - 6 jaar	7 - 9 jaar	10 - 12 jaar	13 - 15 jaar	16 - 19 jaar	> 20 jaar		
Noordelijk zeeklei- gebied	5,2	23,0	21,6	24,3	17,5	4,1	4,7	3,4	1,4		
Westelijk zeeklei- gebied	5,6	20,6	23,5	23,1	12,4	8,2	7,3	3,9	1,0		
Zeekleigebieden	5,5	21,2	23,0	23,4	13,8	7,2	6,6	3,8	1,0		
Noordelijk weide- gebied	6,0	19,7	22,6	21,5	12,9	11,3	5,6	4,4	2,0		
Westelijk weidegebied	5,7	24,8	20,0	18,3	14,7	10,9	7,0	4,3	-		
Weidegebieden	5,9	22,1	21,3	19,9	13,8	11,1	6,4	4,4	1,0		
Noordelijk zandgebied	5,2	29,5	18,9	20,1	14,2	6,2	5,1	4,1	1,9		
Oostelijk zandgebied	5,2	27,0	20,0	22,6	12,7	9,0	4,3	3,2	1,2		
Centraal zandgebied	6,4	14,9	26,7	16,7	18,3	10,0	8,3	1,7	3,4		
Zuidelijk zandgebied	5,8	14,5	25,9	22,9	18,1	9,8	4,4	3,0	1,4		
Zandgebieden	5,4	23,3	21,9	21,9	15,0	8,5	4,7	3,2	1,5		
Rivierkleigebieden	5,7	16,5	27,5	21,1	14,9	8,8	7,6	3,2	0,4		
Alle gebieden ¹⁾	5,5	22,0	22,4	21,9	14,6	8,9	5,5	3,4	1,3		
< 5 ha	6,0	21,8	21,6	18,1	17,0	7,4	7,4	5,0	1,7		
5 - 10 ha	5,6	24,2	20,7	21,0	14,2	9,5	5,0	3,8	1,6		
10 - 20 ha	5,3	22,6	23,2	23,0	13,8	8,7	4,8	2,7	1,2		
≥ 20 ha	5,6	17,8	24,6	24,3	14,4	9,4	5,8	3,0	0,7		

1) Inclusief Veenkoloniën, exclusief tuinbouwgebieden.
N.B. De aantallen betreffen alleen mannelijke bedrijfshoofden met een aangewezen zoon-opvolger.

Gebied	Aantal bedrijfshoofden			Aantal zoons ≥ 15 jr., in loondienst i/d landbouw werkend		% geënquêtee- den met van deze zoons		
	gere- gis- treerd	geënqué- teerd, met zoons ≥ 15 jr.	totaal	per 100 geregis- treerden	0	1	2	≥ 3
Noordelijk zeekleigebied	602	238	59	10	82	15	2	1
Westelijk zeekleigebied	1387	522	133	10	82	13	4	1
Zeekleigebieden	1989	760	192	10	82	14	3	1
bedrijven: < 5 ha	578	196	93	16	67	23	8	2
5-10 ha	367	141	42	11	80	15	4	1
10-20 ha	337	144	31	9	85	12	2	1
≥ 20 ha	707	279	26	4	93	6	1	0
Noordelijk weidegebied	936	422	89	10	84	13	3	0
Westelijk weidegebied	1072	415	63	6	90	8	1	1
Weidegebieden	2008	837	153	8	87	11	2	0
bedrijven: < 5 ha	384	127	37	10	80	17	-	3
5-10 ha	513	177	45	9	84	11	4	1
10-20 ha	695	324	46	7	88	11	1	-
≥ 20 ha	416	210	24	6	91	7	2	-
Noordelijk zandgebied	1909	807	169	9	85	10	3	2
Oostelijk zandgebied	1970	911	152	8	88	10	2	0
Centraal zandgebied	460	138	47	10	77	18	4	1
Zuidelijk zandgebied	2946	1179	164	6	89	10	1	0
Zandgebieden	7285	3035	532	7	87	10	2	1
bedrijven: < 5 ha	1636	594	166	10	82	13	3	2
5-10 ha	2979	1154	200	7	87	10	2	1
10-20 ha	2109	1000	143	7	88	9	2	1
≥ 20 ha	561	287	23	4	93	6	1	-
Rivierkleigebieden	1188	440	93	8	86	10	3	1
bedrijven: < 5 ha	302	109	48	16	72	19	5	4
5-10 ha	390	136	20	5	90	7	2	1
10-20 ha	324	126	17	5	90	8	2	-
≥ 20 ha	172	69	8	5	91	7	2	-
Alle gebieden 1)	12651	5050	982	8	86	11	2	1
bedrijven: < 5 ha	2904	1029	351	12	78	16	4	2
5-10 ha	4267	1617	309	7	87	10	2	1
10-20 ha	3547	1621	239	7	88	10	2	0
≥ 20 ha	1933	871	83	4	92	7	1	0

Groepen A en B

Omschrijving	Tuinbouwgemeenten	
	benoorden het IJ 1)	bezuiden het IJ 1)
Geregistreerd:		
aantal bedrijfshoofden	556	1294
aantal hoofden van tuinbouw- en fruitteeltbedr.	485	1132
% mannelijke bedrijfshoofden:		
< 30 jaar	5,6	11,2
30 - 49 jaar	47,9	50,8
50 - 64 jaar	39,7	30,0
≥ 65 jaar	6,8	8,0
Enquête:		
tuinbouw- en fruitteeltbedrijven:		
% met < 1 ha	6	44
% met 1-3 ha	50	48
% met 3-5 ha	31	5
% met ≥ 5 ha	13	3
Mannelijke bedrijfshoofden (enquête)		
% bedrijfshoofd geworden op een leeftijd van:		
< 25 jaar	25	32
25 - 29 jaar	44	45
30 - 34 jaar	16	14
≥ 35 jaar	15	9
gem. leeftijd van bedrijfshoofd worden in jr.	29,0	27,0
% met agrarisch onderwijs	53	29
% met ander voortgezet onderwijs	4	5
% zonder voortgezet onderwijs	40	66
agrarisch onderwijs:		
% met middelbaar dagond.	2	5
% met lager dagonderwijs	2	8
% met algemene land- of tuinbouwcursus	86	79
% met speciale cursus	10	8
beroepsgroep vader:		
% landbouwer	14	19
% tuinbouwer	60	60
% landarbeider 2)	6	7
% niet-agrariër 3)	20	14
beroepsgroep schoonvader:		
% landbouwer	19	23
% tuinbouwer	38	46
% landarbeider 2)	10	6
% niet-agrariër 3)	33	25
Bedrijfsopvol- ging (enquête)		
% bedrijven, beschikbaar gekomen door 4):		
verandering van beroep	14	12
overgang naar ander bedrijf	16	14
hoge leeftijd, rentenieren, ziekte	39	47
overlijden	24	16
overige en onbekende oorzaken	7	11
gem. leeftijd bij abdicatie 5) in jr.	66,4	66,0
% bedrijven overgenomen van:		
ouders	26	25
schoonouders	4	1
andere familie	5	5
vreemden	38	32
% bedrijven nieuw ontstaan door:		
splitsing van bedrijf van familie	16	16
splitsing van bedrijf van vreemde	3	5
samenvoegen van los land	8	5

Omschrijving		Tuinbouwgemeenten	
		benoorden het IJ 1)	bezuiden het IJ 1)
Echtgenoten 6) (enquête)	% met huishoudonderwijs	24	22
	% met ander voortgezet onderwijs	2	3
	% zonder voortgezet onderwijs	74	75
Dochters 6) ≥ 15 jaar (enquête)	% met huishoudonderwijs	65	56
	% met ander voortgezet onderwijs	21	13
	% zonder voortgezet onderwijs	14	31
Zoons 6) ≥ 15 jr. (enquête)	% werkend in land- of tuinbouw	68	73
	% met een niet-agrarisch beroep 3)	27	20
	% niet werkend 7)	5	7
	werkend in de landbouw:		
	% zelfstandig boer of tuinder	13	27
	% thuis meewerkend 8)	76	65
	% in loondienst in land- of tuinbouw	11	8
	% met agrarisch onderwijs	88	86
	% met ander voortgezet onderwijs	1	2
	% zonder voortgezet onderwijs	11	12
	agrarisch onderwijs:		
	% met middelbaar dagonderwijs	19	4
	% met lager dagonderwijs	40	42
	% met algemene land- of tuinb.cursus	39	54
	% met speciale cursus	2	0
	werkend buiten de landbouw:		
	% met niet-agrarisch voortgezet onderwijs 9)	57	70
	% met agrarisch onderwijs 9)	29	10
	% zonder voortgezet onderwijs 9)	14	20
	beroep 10):		
	geschoold: % aan landbouw verwant	3	7
	% vrij beroep, onderwijs, ercdienst	6	11
	% zelfstandig	7	11
	% in administratief beroep	10	15
	% in technisch beroep	24	25
	% overige geschoolden	10	10
	totaal	60	79
	ongeschoold: % in industrie	12	5
	% overige ongeschoolden	28	16
	totaal	40	21
	afvloeiing 11): % primair afgevoerd		16
	% secundair afgevoerd	15	9
	% afgevoerd	31	25

1) Gemeenten benoorden het IJ: Blokker, Bovenkarspel, Langedijk.

Gemeenten bezuiden het IJ: Monster, Pijnacker, Voorhout.

2) Inclusief tuinarbeiders.

3) Inclusief aan land- of tuinbouw verwante beroepen, zoals zaadhandelaar. Van deze niet-agrariërs kan grondgebruiker het nevenberoep zijn.

4) Alleen bedrijven, die al bestonden voor het huidige bedrijfshoofd erop kwam.

5) Alleen voor bedrijven, vrijgekomen door hoge leeftijd, invaliditeit, rentenieren en overlijden.

6) Van bedrijfshoofden, die zoons van 12 jaar of ouder hebben.

7) Onder meer: chronisch ziek, invalide, volledig dagonderwijs volgend, studerend.

8) Inclusief ten dele thuis meewerkende zoons.

9) Exclusief zoons in aan land- of tuinbouw verwante beroepen.

10) Alleen voor de werkende zoons.

11) Inclusief zoons, die nog volledig dagonderwijs volgen, doch te kennen gaven zich al voor te bereiden op een niet-agrarisch beroep.

HET ONDERWIJS VAN ECHTGENOTEN EN DOCHTERS
Groepen A en B

Bijlage 56

Gebied	De echtgenoten van de bedrijfshoofden 1)					De dochters van de bedrijfshoofden 1)				
	aantal	% met huishoudschool	% met huish.-cursussen	% met ander onderwijs	% zonder voortgezet onderwijs	aantal	% met huishoudschool	% met huish.-cursussen	% met ander onderwijs	% zonder voortgezet onderwijs
Noordelijk zeekleigebied	241	15	21	15	49	336	32	18	29	21
Westelijk zeekleigebied	511	8	13	4	75	901	35	18	17	30
Zeekleigebieden	752	10	16	7	67	1237	34	18	20	28
Noordelijk weidegebied	438	8	19	4	69	638	34	23	16	27
Westelijk weidegebied	412	7	14	2	77	764	29	32	14	26
Weidegebieden	850	8	16	3	73	1402	31	28	15	26
Noordelijk zandgebied	805	5	17	1	77	1182	35	20	12	33
Oostelijk zandgebied	840	5	18	2	75	1479	40	25	8	27
Centraal zandgebied	137	6	29	2	63	255	27	43	7	23
Zuidelijk zandgebied	1172	9	23	1	67	3169	47	23	11	19
Zandgebieden	2954	7	20	1	72	6085	42	24	10	24
Rivierkleigebieden	428	9	17	3	71	887	37	22	14	27
Veekolonien	78	32	23	8	37	68	50	18	29	10
Tuinbouwgebieden	820	4	19	3	74	1825	30	25	18	21
Alle gebieden	5892	7	19	3	71	11504	38	24	13	25

1) Van bedrijfshoofden met zoons van 12 jaar en ouder.
Deze gegevens zijn in het rapport niet in behandeling genomen.

HET ONDERWIJS VAN DE DOCHTERS¹⁾ NAAR LEEFTIJD
Groepen A en B

Bijlage 57

Vorm van voortgezet onderwijs	De dochters met voortgezet onderwijs				
	aantal	percentage naar vorm van onderwijs			
		totaal	in de leeftijdsklasse van:		
			15-24 jaar	25-34 jaar	35 jaar en ouder
Opleiding huishoudkundige en apothekersassistente	129	2	2	1	1
Opleiding voor verpleegster	431	5	4	6	6
Handelsopleiding	212	2	3	3	2
Huishoud- en nijverheidsschool	4316	50	56	45	30
Huishoudelijke cursussen	2751	32	23	39	57
Hoger, voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs	96	1	1	1	0
Kweekschool	178	2	3	2	1
Uitgebreid lager onderwijs	474	6	8	3	2
Agrarische cursussen	35	0	0	0	1
Alle vormen	8622	100	100	100	100

1) Dochters van bedrijfschefs, welke laatste zoons van 12 jaar en ouder hebben.
Deze gegevens zijn in het rapport niet in behandeling genomen.